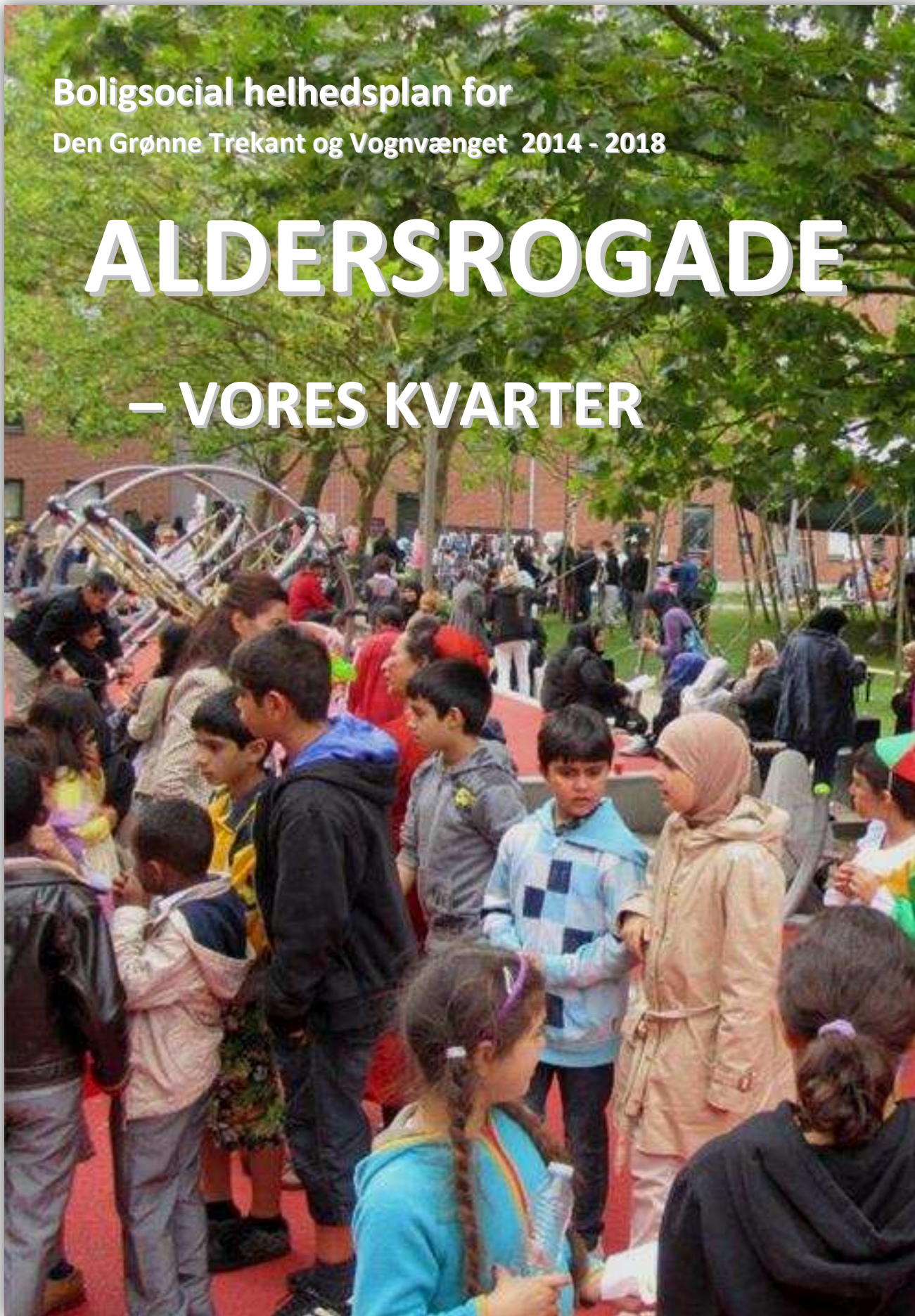

**Boligsocial helhedsplan for
Den Grønne Trekant og Vognvænget 2014 - 2018**

ALDERSROGADE

– VORES KVARTER

Aldersrogade – vores kvarter

Boligsocial helhedsplan for Den Grønne Trekant og Vognvænget

Indhold

1. Resumé	3
2. Forord	4
2.1 Tilgangen til arbejdet med indsatserne	5
3. Baggrund	8
3.1 Beskrivelse af boligafdelingerne og det omgivende kvarter	8
3.2 Beboersammensætningen i de almene afdelinger	9
3.3 Boligsociale udfordringer og perspektiver	10
4. Vision og overordnede mål	11
5. Indsatserne	14
5.1 Børn, unge og familier	16
5.1.1 Aktiv fritid	17
5.1.2 Sundhedsplejens kvindegruppe.....	21
5.1.3 Forældrenetværk.....	24
5.1.4 Brobygning og rådgivning	27
5.2. Uddannelse og fritidsjob	30
5.2.1 Uddannelse og vejledning	31
5.2.2 Fritidsjob i og uden for boligafdelingerne	34
5.3 Beboernetværk, inddragelse og demokrati	37
5.3.1 Bo-miljø i Den Grønne Trekant.....	39
5.3.2 Renoveringssamarbejde i Vognvænget.....	43
5.3.3 Naboskab og frivillighed	46
5.4 Image og kommunikation	50
5.4.1 Beboerinformation og image	50
6. Organisering og evaluering	53
6.1 Organisation	53
6.2 Evaluering	55

1. Resumé

Visionen for *Aldersrogade – vores kvarter* er at skabe et attraktivt boligområde, hvor alle beboergrupper trives og føler sig trygge, og hvor beboerne tager ansvar som aktive medborgere.

Aldersrogade – vores kvarter er et samarbejde mellem boligselskaberne Lejerbo og VIBO og dækker Lejerbos afdelinger 248-0 og 248-2 (Den Grønne Trekant) og VIBOs afdeling 106 (Vognvænget). I alt 842 lejemaal med tilsammen 2.329 beboere er omfattet af helhedsplanen, der løber fra marts 2014 til februar 2018. Området har i perioden august 2010 til februar 2014 været omfattet af *Den boligsociale helhedsplan for Aldersrogadekvarteret*. Grundlaget er Lejerbo Københavns boligsociale strategi "Evnen til at bo 2011-2016", som har en central målsætning om øget tryghed og trivsel for beboerne, og som sætter fokus på det nære miljø, på begreberne ejerskab, ansvar og forståelse for at bo alment, samt på et tæt samarbejde mellem det boligsociale, beboerdemokratiet og driften.

Aldersrogade – vores kvarter har aktiviteter under fire forskellige indsatsområder. En stor del af aktiviteterne bygger videre på indsatser, der er igangsat og udviklet i løbet af den tidligere helhedsplan:

Under indsatsområdet *Børn, unge og familier* arbejdes der i *Aktiv fritid* med at brobygge børn og unge til kommunale og frivillige fritidstilbud. I *Sundhedsplejens Kvindegruppe* støttes mødre til børn i førskolealderen i at give deres børn en god opvækst. I *Forældrenetværket* styrkes forældrenes kompetencer til at støtte og vejlede deres børn om bl.a. uddannelse, og forældre inddrages i aktiviteter sammen med børnene. Dette sker i tæt samarbejde med frivillige forældre. Med *Brobygning og rådgivning* guides beboere videre til tilbud, der kan hjælpe dem med at løse problemer af økonomisk, juridisk, social eller sproglig art.

Under indsatsområdet *Fritidsjob og uddannelse* sættes fokus på de unge. Under *Uddannelse og vejledning* vil der være fremskudt UU-vejledning i Beboerhuset, ligesom lektie- og studiecafé fortsættes. Under *Fritidsjob i og uden for afdelingerne* vil der både være fritidsjob i området for de 13-14-årige, og en fremskudt fritidsjobindsats rettet mod formidling af fritidsjob uden for afdelingerne for de 15-17-årige.

Indsatsområdet *Beboernetværk, inddragelse og demokrati* sætter fokus på *Bo-miljø* i *Den Grønne Trekant* ved bl.a. at yde boligsocial støtte til ejendomskontorets servicebesøg i alle lejemaal. *Renoveringssamarbejde i Vognvænget* understøtter den forestående renoveringsproces med en kommunikationsindsats og støtte til beboere, der har særligt behov. Endelig sættes *Naboskab og frivillighed* i højsædet, når netværk og det gode naboskab i afdelingerne styrkes, og frivilligkulturen i afdelingerne videreudvikles.

Under indsatsområdet *Kommunikation og Image* arbejdes med *Beboerinformation og image*. På den ene side informerer helhedsplanen beboerne om, hvilke aktiviteter beboerne kan engagere sig i. På den anden side arbejdes der aktivt med at forbedre boligafdelingernes image.

Samarbejde er det bærende element i at realisere helhedsplanens mål og vision, og en mangfoldighed af samarbejdspartner bidrager til at få indsatserne til at lykkes: afdelingsbestyrelser, ejendomsfunktionærer, frivillige, foreninger, en lang række kommunale parter – og i særdeleshed beboerne i Den Grønne Trekant og Vognvænget.

2. Forord

Aldersrogade – vores kvarter er en boligsocial helhedsplan for de almene boligafdelinger Den Grønne Trekant og Vognvænget, der ligger på Ydre Nørrebro. Den er et samarbejde mellem de to boligorganisationer Lejerbo og VIBO. Helhedsplanen løber i perioden 1. marts 2014 til 28. februar 2018.

Helhedsplanens afdelinger					
I alt 842 lejemål med 2.329 beboere					
	Afd.nr.	Afdelingsnavn	Adresser på	Lejemål	Beboere
Lejerbo	248-0	Den Grønne Trekant	Aldersrogade Rovsingsgade Vermundsgade	554	1.787
	248-2	Den Grønne Trekant	Aldersrogade Vermundsgade	54	
VIBO	106	Vognvænget	Aldersrogade Haraldsgade	234	542

Afdelingerne, der er en del af *Aldersrogade – vores kvarter* er frem til udgangen af februar 2014 omfattet af "Den boligsociale helhedsplan for Aldersrogadekvarteret", der startede i august 2010. Den nye indsats vil bygge videre på de erfaringer og succeser, der er opnået igennem denne.

Udgangspunktet for helhedsplanen er Lejerbo Københavns boligsociale strategi "Evnen til at bo 2011-2016". Denne har fokus på det nære miljø og begreberne ejerskab, ansvar og forståelse for at bo alment. En vigtig målsætning er at skabe øget tryghed og trivsel for beboerne. Strategien bygger på et tæt samarbejde mellem det boligsociale, beboerdemokratiet og driften.

Aldersrogade – vores kvarter er udviklet i dialog med en række parter, blandt andet afdelingsbestyrelserne, medarbejdere i Københavns Kommune, ejendomsfunktionærer og frivillige. Beboerne har været inddraget gennem et åbent dialogmøde, samt løbende dialog med frivillige beboere og brugere af helhedsplanens tilbud.

I den tidligere helhedsplan var der ikke noget formelt samarbejde med Københavns Kommune ud over med det daværende områdeløft for Haraldsgadekvarteret, idet der ikke var kommunal medfinansiering. Der udviklede sig dog et godt samarbejde med mange kommunale parter, der nu er blevet formaliseret og udvidet med en række samarbejdskontrakter med Københavns Kommune. Kontrakterne er indgået med Københavns Kommunes Børne- og Ungdomog sforvaltning, Socialforvaltning, Kultur- og Fritidsforvaltning, Sundheds- og Omsorgsforvaltning, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltning, Økonomiforvaltning, samt Teknik- og Miljøforvaltning.

I helhedsplanen indgår tre afdelinger fra to forskellige boligselskaber. Lejerbos to afdelinger har fælles afdelingsbestyrelse og omtales i det følgende som én samlet afdeling; Den Grønne Trekant (DGT). Den Grønne Trekant og Vognvænget ligger umiddelbart op af hinanden, kun adskilt af Aldersrogade, og de fleste aktiviteter henvender sig til begge afdelinger (bortset fra "bomiljø" i Den Grønne Trekant og "Renovering" i Vognvænget). Den Grønne Trekant er den største afdeling og har gode fælles faciliteter i form af store gårde og et beboerhus fra 2010, hvor helhedsplanen har sekretariat. I 2014-15 er Vognvænget omfattet af en større renovering, der kommer til i perioder at begrænse beboernes adgang til gårdene. Af disse grunde er det

derfor mest hensigtsmæssigt at lægge flertallet af aktiviteterne i DGT og invitere Vognvængets beboere til at deltage her. Da det typisk er sværere at få beboere til at deltage i aktiviteter udenfor egen afdeling, vil der hver måned på en bestemt ugedag være en aktivitet i Vognvængets selskabslokale, der skal bygge bro til de tilbud og aktiviteter, der fast foregår i DGT. Desuden vil den opsøgende kontakt, der bliver til beboerne i Vognvænget under renoveringsperioden, kunne skabe opmærksomhed om de øvrige tilbud, der er igennem helhedsplanen.

2.1 Tilgangen til arbejdet med indsatserne

Inddragelse af beboernes ressourcer er helt centralt for at indsatserne kan føre til bæredygtige resultater. For at skabe varige positive forandringer, er det afgørende at beboerne tager ejerskab og oplever, at de er en del af processen: at de bliver hørt og inddraget. En central del af visionen for helhedsplanen er, at beboerne tager ansvar som aktive medborgere. Derfor er styrkelse af beboernes aktive medborgerskab en del af den tilgang, vi har til beboerarbejdet inden for alle indsatsområderne.

Med aktivt medborgerskab mener vi:

- At beboerne engagerer sig i lokalområdet, evt. som frivillige
- At beboerne involverer sig i dialog for at finde løsninger på fælles problemstillinger
- At beboerne kender til deres rettigheder og pligter i samfundet og ved, hvordan de har mulighed for at få indflydelse i deres hverdag (f.eks. i boligforeningen og i børnenes skole og institution).
- At beboerne tager ansvar for sig selv, deres familie og for de fællesskaber, de indgår i (bla. i boligområdet).

Vores tilgang til arbejdet med beboerne er som udgangspunkt ikke individbaseret, men rettet mod grupper af beboere. Dette er dels en prioritering, der handler om, hvordan vi bedst bruger vores ressourcer, dels en metode til at styrke fællesskabet og beboernes kompetencer til at løse udfordringer i fællesskab. Det betyder dog ikke, at vi afviser beboere, der gerne vil have hjælp til individuelle forhold, men vi vil typisk hjælpe dem med at få kontakt til nogle af de samarbejdspartnere, der har det som deres kerneområde at yde rådgivning.

Arbejdet med helhedsplanens indsatser sker i et tæt samarbejde med andre. Udover beboerne (herunder afdelingsbestyrelserne) er det ejendomsfunktionærerne, frivillige, foreninger og en lang række kommunale parter. Vores udgangspunkt i samarbejdet er, at vi skal holde et højt fagligt niveau, hvor vi hver især gør det, vi er bedst til, og hvor vi brobygger til allerede eksisterende indsatser frem for at oprette parallelle tilbud i boligområdet. Det er også vigtigt at holde for øje, at en helhedsplan er en midlertidig indsats, hvor der fra starten skal tænkes i forankring. Derfor er langt de fleste af de aktiviteter vi sætter i gang, nogle der sker i samarbejde med andre. Det kan være i samarbejde med beboerne, hvor målet er, at aktiviteterne på sigt kan blive beboerdrevne eller udvikle beboernes kompetencer. Det kan være i samarbejde med frivillige organisationer, hvor målet er at foreningen efter en brobygningsperiode overtager aktiviteten. Eller det kan

være i samarbejde med kommunale parter, hvor vi eksempelvis har etableret et samarbejde med sundhedsplejersker, fritidsjobkonsulenter og uddannelsesvejledere, der betyder, at vi sammen udvikler nye metoder til at nå målgrupperne, mens der samtidig brobygges til den kommunale kernerdrift.

Aldersrogade – vores kvarter er struktureret i 4 indsatsområder: "Børn, unge og familier", "Fritidsjob og uddannelse", "Beboernetværk, inddragelse og demokrati" og "Kommunikation og image". Hver af disse er opdelt i forskellige aktiviteter. De forskellige indsats og aktiviteter er gensidigt afhængige og leder ad forskellige veje frem mod de samme mål. Det er derfor en del af vores tilgang, at de enkelte aktiviteter skal spille sammen, så der skabes synergi både indenfor og på tværs af indsatsområderne.

3. Baggrund

3.1 Beskrivelse af boligafdelingerne og det omgivende kvarter

Den Grønne Trekant og Vognvænget er beliggende på Ydre Nørrebro i København og rummer både familieboliger og ungdomsboliger. Afdelingerne grænser op til hver sin side af Aldersrogade og har desuden adresser på Vermundsgade, Rovsingsgade og Haraldsgade. Kvarteret, afdelingerne ligger i, var i perioden 2007 til 2012 omfattet af Københavns Kommunes Områdeløft for Haraldsgadekvarteret, og det er bebyggelsesmæssigt og funktionelt meget forskelligartet. Det er præget af ældre erhvervs- og boligbebyggelse fra før krigen og af nyere boligbebyggelse, især almene boligafdelinger, fra 1970'erne. Samtidig er området også præget af fornyelser af byrummet og nybyggerier på tidligere industri- og erhvervsgrunde. Nybyggerierne spænder fra uddannelsesinstitutioner over bilforhandlere til en moske og kulturcenter.

Der er få fælles aktivitets- og mødesteder i området. I løbet af perioden med områdeløft er der dog kommet to nye pladser, hvor af den ene "Krakas Plads" ligger umiddelbart ved siden af afdelingerne. Der er også et nyt kommunalt kulturhus "Osramhuset" i nærområdet. Der ligger ikke nogen større rekreative anlæg og idrætsfaciliteter i området. Fælledparken, Lersøparken, Nørrebrohallen og de nye anlæg i Superkilen og Mimersparksen er dog tæt på, men er alle adskilt fra området af trafikerede veje eller jernbanen.

I Den Grønne Trekant blev legepladserne renoveret i 2010, hvor der også blev bygget et nyt beboerhus. I den kommende tid skal afdelingen have udskiftet vinduerne. I Vognvænget skal der i 2014-15 gennemføres et større renoveringsprojekt, som blandt andet omfatter ny P-kælder, nye facader, vinduer og

badeværelser. Helhedsplanen vil i forbindelse med renoveringen af Vognvænget stå for en boligsocial indsats rettet mod de udsatte beboergrupper.

3.2 Beboersammensætningen i de almene afdelinger

Den Grønne Trekant og Vognvænget har tilsammen 2.329 beboere. Set i forhold til Københavns kommunes gennemsnit er afdelingerne samlet set præget af en stor andel af børn og unge, en stor andel af indvandrere, flygtninge og efterkommere, samt et lavt beskæftigelses- og uddannelsesniveau og relativt lave indkomster¹.

Børn og unge: En stor del af afdelingernes beboere er børn og unge: 35 % af beboerne er under 18 år, og 49 % er under 25. Andelen af børn og unge er faldet over de seneste 5 år, men ligger fortsat markant højere end i kommunen som helhed, hvor 18 % er under 18 år og 30 % er under 25. Samtidig er der relativt få beboere, der er 65 år eller ældre, nemlig hhv. 8,7 % af beboerne i Vognvænget og 3,5 % af beboerne i DGT. Andelen i kommunen er 10,4 %.

Indvandrere og efterkommere: En stor del af beboerne – 73,6 % – er indvandrere og efterkommere, heraf er mange flygtninge. Selv om der over de seneste 5 år ses en tendens til, at andelen af beboere af dansk oprindelse er let stigende og andelen af beboere, der er indvandrere eller efterkommere, falder let (fra 76,7% i 2010 til 73,6% i 2012), så ligger afdelingerne fortsat langt over Københavns kommunes gennemsnit på 22 % indvandrere og efterkommere.

Uddannelse, beskæftigelse og indkomstniveau: Mellem 2010 og 2012 er der sket et fald i antallet af beboere i afdelingerne, der står uden for uddannelse eller arbejdsmarkedet, fra 42,2 % til 38,9 %. Andelen af beboere uden tilknytning til arbejdsmarked og uddannelse er dog stadig høj. Samtidig er afdelingerne karakteriseret ved et væsentligt lavere gennemsnitligt indkomst- og uddannelsesniveau end i kommunen som helhed. Eksempelvis har 49 % af beboerne kun en grundskoleuddannelse og 12 % har gennemført en mellemlang/lang uddannelse. Dette skal ses i forhold til kommunens gennemsnit på hhv. 30 % (grundskole) og 31 % (mellemlang/lang uddannelse). 54 % af de skattepligtige personer over 15 år har en indtægt på under 150.000 i forhold til 32 % i kommunen som helhed, og den gennemsnitlige indkomst er i begge afdelinger lige over 150.000 kr. Til sammenligning er den 254.000 kr. i kommunen.

Begge boligafdelinger er omfattet af regler om fleksibel udlejning i henhold til almenboliglovens § 51 stk. 3 pga. den høje andel af beboere, der ikke er i arbejde eller under uddannelse; DGT dog i højere grad end Vognvænget. Udviklingen i andelen af beboere, der står uden for uddannelse eller arbejdsmarked har betydet, at DGT pr. 1.1.2011 er gået fra at gå under betegnelsen "øvrige udsatte områder" til at være en "40 % plus-afdeling", hvor over 40 % af beboerne står uden for uddannelse eller arbejdsmarked. Det betyder, at DGT er friholdt for boligsocial anvisning fra kommunen, samt at 7 ud af 9 boliger i afdelingen udlejes efter fleksible kriterier, hvilket giver fortrinsret til en bolig for personer, der er i beskæftigelse eller under uddannelse. Vognvænget betegnes som en "40 % minus-afdeling" med under 40 % beboere uden for arbejdsmarked og uddannelse, og kommunen har derfor anvisningsret til mindst 3 ud af 9 af afdelingens familie- og ungdomsboliger, mens mindst 1 ud af 9 ledige boliger skal udlejes efter fleksible kriterier.

¹ Kilde: Regeringens "Ghettoliste 2010" og "Ghettoliste 2012", samt BL-tal fra Danmarks Statistik for 2008-2012.

3.3 Boligsociale udfordringer og perspektiver

Nogle af udfordringerne i området handler om, at der er en del voksne, der er lavt uddannede og udenfor arbejdsmarkedet. De har derfor svært ved at støtte deres børn i forhold til skolegang og uddannelse, samt netværk og viden om arbejdsmarkedet. Dertil kommer, at en del har svage danskundskaber og manglende viden om, hvordan samfundet, herunder de kommunale indsatser og boligafdelingen, er organiseret. Samtidig er der mange børn, der ikke deltager i de kommunale fritidstilbud eller kontinuerlige aktiviteter i frivilligt regi, ligesom der er problemer med rodløse og kriminalitetstruede unge. Der ses også manglende ansvar og ejerskab til boligområdet i form af affald i gårdene, slid på fælles ting, larm og indimellem hærværk.

I Den Grønne Trekant har afdelingen store udgifter til "tab ved fraflytning", idet mange lejligheder er misligholdt og den fraflyttede beboer ikke er i stand til at betale. Der er også problemer med udsættelser pga. huslejerestancer. I Vognvænget skal der gennemføres et renoveringsprojekt, som kommer til at give en periode med udfordringer, ikke mindst for de udsatte beboergrupper.

Der er dog også mange ressourcer og potentialer i afdelingerne. I begge afdelinger er der tradition for at afdelingsbestyrelser mfl. står for beboerarrangementer, og i Den Grønne Trekant danner et beboerhus opført i 2010 rammen om mange frivillige aktiviteter. Der er en positiv udvikling i gang, hvor beboernes tilfredshed med at bo i området er stigende², og hvor flere forskellige beboere deltager i aktiviteter, ligesom antallet af frivillige er stigende.

I den nuværende helhedsplan er der gode resultater med at samarbejde tæt med den kommunale sundhedspleje. Der er ligeledes succes med at brobygge børn og unge til fritidsaktiviteter og med at skabe dialog blandt forældre omkring emner, der vedrører deres børn, blandt andet skolegang og uddannelse. Der er endvidere etableret et godt samarbejde med lokale aktører, ikke mindst på børne/ungeområdet. Der ønskes forsat at arbejde med disse positive tiltag.

På baggrund af de udfordringer, der er beskrevet ovenfor, ser vi et behov for en forebyggende indsats i forhold til børn og unge, der kan støtte dem i at få et aktivt fritidsliv og klare sig bedre i skolen, uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Samtidig er der brug for at forældrenes netværk, ressourcer og viden om, hvordan de kan støtte deres børn, styrkes. Desuden er der behov for at arbejde med beboernes ansvar og ejerskab til boligafdelingerne, både i forhold til det fysiske bo-miljø og i forhold til at styrke naboskabet og dermed beboernes evne til fælles at være med til at udvikle området i en positiv retning og tage hånd om områdets udfordringer.

² Kilde: En sammenligning mellem "Naboskabsundersøgelse for Haraldsgadekvarteret 2009" og en beboerundersøgelse foretaget af helhedsplanen i 2012, viser at andelen af beboere, der er glade for at bo i afdelingerne er steget fra 51% til 66%, mens andelen, der ikke er tilfredse er faldet fra 30% til 15%

4. Vision og overordnede mål

Vision

Den overordnede vision for den boligsociale helhedsplan er at skabe et attraktivt boligområde, hvor alle beboergrupper trives og føler sig trygge, og hvor beboerne tager ansvar som aktive medborgere.

Det betyder at:

- Der er et godt bo-miljø, både fysisk og socialt. Beboerne passer godt på såvel egen lejlighed som fællesarealerne og oplever at indgå i et fællesskab, hvor alle har ansvar for at bidrage til en socialt velfungerende afdeling og et godt naboskab.

- Børn og unge er godt integreret i lokalområdet og har et aktivt fritidsliv i foreninger og kommunale institutioner. Forældrene har fokus på egne ressourcer ift. deres ansvarsrolle som forældre, og de motiverer og støtter deres børn i forhold til skolegang og fritidsliv. Flere unge kommer i uddannelse.

Mål

Beboernes oplevede tryghed er stigende

Beboertilfredsheden er stigende

Der er mindre hærværk

Flere børn og unge er aktive i det frivillige foreningsliv

Flere unge kommer i fritidsjob

Flere unge påbegynder en ungdomsuddannelse

Der er færre udgifter til "tab ved fraflytning"

Ejendomsfunktionærerne bruger mindre tid på forkert placeret affald

Flere beboere engagerer sig som frivillige i afdelingerne

Succeskriterier

For at måle på om de ovenstående mål realiseres, opstilles en række succeskriterier for hele projektperioden. Som nævnt i forordet spiller de forskellige indsatser sammen og nogle af målene vil derfor realiseres gennem den samlede indsats. Det gælder tryghed og beboertilfredshed, ligesom mindre hærværk også vil være resultat af flere indsatser.

Når den enkelte aktivitet beskrives senere i teksten under indsatsområderne, vil der være succeskriterier for det første år og for den samlede indsats. Disse succeskriterier for den samlede indsats er også listet op her nedenfor.

Succeskriterier for den 4-årige indsats	
Generelt	• Beboerundersøgelse ultimo 2017 viser, at 80 % af beboerne føler, at det er trygt at bo i området (40% i 2009, 73% i 2012) og at 60% mener, at det er et trygt sted for børn (25% i 2009, 44% i 2012) • Beboerundersøgelse ultimo 2017 viser, at 75 % af beboerne er glade eller meget glade for at bo i området (51% i 2009, 66% i 2012) og at andelen, der ikke er glade for det, er faldet til 10% (30% i 2009, 15% i 2012) • Hærværk er faldet med 20% i Den Grønne Trekant. ¹
Børn, unge og familier	• 80 børn er startet i en forening og er fortsat medlem ved sæsonafslutning (Foreningsguider fører logbog og følger op m. foreninger v sæsonafslutning) • 60 mødre har deltaget i sundhedsplejens kvindegruppe. (Sundhedsplejersker fører logbog over deltagere) • 100 forældre har deltaget i forældrecaféerne. (Helhedsplanens familiekordinator fører logbog over tilmeldte forældre) • 100 forældre og deres børn har deltaget i familieaktiviteter . (Helhedsplanens medarbejdere fører logbog over tilmeldte forældre) • Antallet af udsættelser pga. huslejerestance er faldet til 0 ultimo 2015 . (Registreres som en del af projekt "Overblikket". Dette projekt udløber ultimo 2015, hvorfor det er på dette tidspunkt, der måles på resultatet)
Uddannelse og fritidsjob	• 150 unge har fået vejledning af en studievejleder. (UU-vejleder registrerer hvor mange unge, der vejledes) • 68 unge har haft fritidsjob i afdelingen mindst 6 måneder. (Der udarbejdes kontrakter på alle fritidsjobbere ansat i afdelingen) • 80 unge er kommet i fritidsjob udenfor afdelingen gennem helhedsplanens indsats (NB: dette tal er med forbehold for at Københavns Kommunes fritidsjobindsats fortsætter på samme måde som i 2014). (Fritidsjobkonsulenten registrerer i samarbejde med helhedsplanens medarbejder, hvor mange unge, der er kommet i job udenfor afdelingen efter at have modtaget vejledning)

Beboernetværk, inddragelse og demokrati	• Afdelingens udgifter til tab ved fraflytning og tilgodehavender ved fraflytning i Den Grønne Trekant er faldet med 20 %. ² • Ejendomsfunktionærerne i Den Grønne Trekant bruger 25 % mindre tid på renhold af gårdarealer. ³ • 80 % af beboerne i Vognvænget har følt sig godt informeret om renoveringsprocessen. (Der gennemføres spørgeskemaundersøgelse ved afslutning af renoveringsindsatsen) • 54 beboere i Vognvænget har fået hjælp af den boligsociale indsats under renoveringen (dvs. halvdelen af målgruppen. (Helhedsplanens renoveringsmedarbejder fører logbog over, hvem der får hjælp) • 40 beboere er frivillige i boligområdet. (Sekretariatsleder registrerer, hvor mange frivillige beboere, der er ved helhedsplanens start og afslutning)
Kommunikation og image	• I beboerundersøgelse ultimo 2017 siger over 50 % af de adspurgte, at de oplever, at boligområdets image er blevet forbedret

1) Udgifter til hæværk måles ved en årlig opgørelse, hvor to beløb sammenlægges: 1) Det beløb, der er anmeldt til forsikringselskab som hæværksskader. 2) De udgifter afdelingen selv har haft til hæværk, men som ikke er anmeldt til forsikring, idet de er under afdelingens selvrisk. Dette registreres som fast procedure i Lejerbos IT-system af afdelingens varmemester.

2) Afdelingens udgifter til tab ved fraflytning og tilgodehavender ved fraflytning måler hvor store udgifter afdelingen har til istandsættelse af fraflyttede lejligheder, hvor lejeren ikke kan betale ved fraflytning. Hvis disse udgifter ikke inddrives bliver de lagt på afdelingens budget og skal altså betales af de øvrige lejere.

Beløbet findes ved at sammenlægge to tal: 1) "Udgifter til fraflytninger", der dækker over de beløb, som er afskrevet (dvs. de er forsøgt inddrevet, men lejeren har ikke betalt). 2) "Tilgodehavender ved fraflytninger" der dækker over gæld fra fraflyttede lejere, der endnu ikke er afskrevet (men som erfaringsvist meget sjældent kan inddrives). Da udgifterne varierer fra år til år måles over en 4-årig periode. Startmålingen dækker regnskabsårene 2005/06-2012/13 og slutmålingen regnskabsårene 2009/10-2016/17.

3) Renhold af gårdarealer indbefatter opsamling af henkastet affald i gården ("hapsning"), såvel som tid forbrugt på at fjerne større genstande, der er udsat i gårdene. Afdelingens varmemester, der står for at planlægge gårdmændenes tidsforbrug registrerer løbende, hvor mange timer, der afsættes til dette og herudfra laves en årlig opgørelse.

5. Indsatserne

For at visionen kan realiseres, er der planlagt aktiviteter indenfor fire indsatsområder:

1. Børn, unge og familier
2. Uddannelse og fritidsjob
3. Beboernetværk, inddragelse og demokrati
4. Kommunikation og image

Visionen kan kun nås i tæt samarbejde med beboerne. Indenfor alle indsatser vil beboerne blive inddraget som en ressource og der vil blive arbejdet for at styrke deres aktive medborgerskab (for definition, se forordet).

For at området bliver et sted, hvor beboerne trives og føler sig trygge, er det afgørende at støtte børn og unge i en positiv udvikling, hvor de klarer sig godt i skolen og deltager i byens tilbud på lige fod med andre børn og unge. Hermed mindskes problemerne med børn og unge, der opfører sig uhensigtsmæssigt i området og som bliver tiltrukket af kriminelle miljøer. Derfor igangsættes en bred forebyggende indsats, der retter sig mod både børn, unge og forældre. Børn og unge skal have et aktivt fritidsliv og benytte nogle af de mange tilbud, der er i frivillige foreninger og kommunale tilbud, de skal tilbydes fritidsjob og de skal støttes i at komme i gang med en uddannelse. Samtidig skal forældrenes ressourcer i spil. Der skal arbejdes for at øge forældrenes kompetencer til at støtte op om deres børn og til sammen at tage hånd om nogle af de problemstillinger, de oplever med børn og unge i området. Denne forebyggende indsats vil der blive arbejdet med indenfor indsatsområderne *"Børn, unge og familier"*, samt *"Fritidsjob og uddannelse"*.

For at beboerne oplever området som attraktivt og et sted de har lyst til at blive boende, er det vigtigt at huslejen ikke stiger for meget. Der skal derfor arbejdes for at mindske de udgifter afdelingen har til blandt andet "tab ved fraflytninger". Samtidig sænker det både huslejeniveauet og øger trygheden, hvis problemer med hæværk og "forkert placeret affald" kan komme til livs.

Et godt naboskab og netværk på tværs af beboergrupper er vigtigt for beboernes trivsel og tryghed og gør det muligt at beboerne selv kan være med til at forebygge og løse problemer i området. Beboernes oplevelse af ansvar og ejerskab til afdelingerne skal styrkes, blandt andet ved at støtte dem i at yde en frivillig indsats. Der skal skabes gode rammer for det frivillige arbejde, hvor der sker en kompetenceudvikling af de frivillige. Dette vil der blive arbejdet med indenfor indsatsområdet *"Beboernetværk, inddragelse og demokrati"*.

For at styrke beboernes aktive medborgerskab, er det vigtigt, at de har et kendskab til, hvilke muligheder, de har for at deltage aktivt. Der vil derfor blive arbejdet med beboerinformation, som kan nå ud til de forskellige målgrupper af beboere. For at skabe et attraktivt boligområde er det også nødvendigt at arbejde for at forbedre områdets image, både indadtil blandt beboerne og udadtil, ved at fortælle de positive historier. Dette vil der blive arbejdet med under indsatsområdet *"Kommunikation og image"*.

Som nævnt i forordet er de 4 indsatsområder og de forskellige aktiviteter gensidigt afhængige og leder ad forskellige veje frem mod de samme mål. Vi forsøger derfor at tilrettelægge aktiviteterne, så der skabes synergi både indenfor og på tværs af indsatsområderne. Således er f.eks. aktiviteterne indenfor aktiv fritid, uddannelse, fritidsjob samt image tæt forbundne, idet den tillid som medarbejderne skaber til de unge i én aktivitet kan bruges i arbejdet med at motivere dem i forhold til en anden. På samme måde har forældrecafeen, uddannelses- og fritidsjobvejledning, samt studiecafeen det til fælles, at de arbejder for at de unge kommer godt i gang med uddannelse og job. En synergieffekt forventes at opstå, når aktiviteterne tænkes sammen og eksempelvis finder sted samme dag. Endnu et eksempel på aktiviteter med potentiale for synergi er sundhedsplejens kvindegruppe og aktiviteterne inden for naboskab og frivillighed, idet mødrenes deltagelse i sundhedsplejen fører til nye netværk og motivation for at deltage i andre typer af aktiviteter i boligområdet.

5.1 Børn, unge og familier

Problemkompleks

Flertallet af beboerne i området er børnefamilier, og børn og unges andel af beboerne er høj. I perioder er der problemer med larm i gårdene, ligesom der er konflikter børnene imellem og mellem børn/unge og voksne beboere. Mange børn opholder sig alene i gårdene efter skoletid og deltager ikke i kontinuerlige fritidstilbud. Blandt grupper af unge er der en oplevelse af kedsomhed og af ikke at føle sig inkluderet i samfundet. Indimellem er der problemer med hærværk og kriminalitet. Der er socialt udsatte familier, hvor forældrene mangler overskud til at støtte deres børn, fordi de selv har problemer med f.eks. arbejdsløshed, fattigdom, dårligt helbred og mangelfuldt dansk sprog. Der er blandt mange forældre et stort ønske om, at få mere viden om og hjælp til, hvordan de skal give deres børn/unge en god opvækst, hvor de klarer sig godt i skolen, får en uddannelse og arbejde, samt holder sig udenfor kriminalitet.

Formål

Formålet med indsatsområdet er, at forebygge problemer med utilpassede børn og unge i boligafdelingen. Dette sker for det første ved at fremme børn og unges deltagelse i frivillige og pædagogiske tilbud. For det andet ved at styrke forældrenes ressourcer og kompetencer, så de sammen og hver for sig er i stand til at håndtere problemstillinger med børn og unge, samt støtte op om deres børn og unges skolegang og uddannelse.

Aktiviteter

1. Aktiv fritid
2. Sundhedsplejens kvindegruppe
3. Forældrenetværk
4. Brobygning og rådgivning

5.1.1 Aktiv fritid

Problemkompleks

Mange børn og unge i afdelingerne deltager ikke i lokalområdets etablerede fritidstilbud, men opholder sig i stedet i gårdene efter skoletid. I gårdene mangler der ofte voksne, der kan hjælpe dem med at løse konflikter på en god måde og i det hele taget være med til at skabe positive rammer for samværet. Nogle gange opstår der konflikter med andre beboere, som oplever at børnene larmer. Børnene efterspørger ofte aktiviteter og det samme gør deres forældre. I perioder opholder grupper af unge sig i kældrene, hvor der også er problemer med hærværk. Men det er ikke en langsigtet løsning at lave enkeltstående aktiviteter i gårdene eller satse på at oprette deciderede klubtilbud i afdelingerne. I lokalområdet eksisterer der allerede en række tilbud for børn og unge, både i frivillige foreninger og i kommunalt regi. Men det er ikke altid, at forældrene kender til de muligheder, der er for deres børn. Derfor er der behov for brobygning til disse tilbud. Gennem deltagelse i det frivillige foreningsliv og i kommunale klubtilbud får de gode oplevelser sammen med andre børn, unge og voksne, og de oplever at føle sig som del af et fællesskab med et positivt formål. Dermed opnår børn og unge sociale kompetencer, som de kan bruge i skolen og i samfundet.

Indhold og praksis

Brobygning er kernen i "Aktiv Fritid". For det første handler det om brobygning til det frivillige foreningsliv: Børn, unge og deres forældre skal kende til de muligheder, der er for et aktivt fritidsliv, og børn og unge skal i højere grad blive aktive i foreningerne. For det andet handler det om brobygning til de kommunale tilbud: Her er der fokus på at arbejde forebyggende med de unge, at koordinere med de kommunale ungetilbud og at samarbejde om konkrete aktiviteter.

Brobygningen til det frivillige foreningsliv foregår i samarbejde med ForeningsGuiderne, Nørrebro Idrætsråd og Kultur- og Fritidsforvaltningen.

ForeningsGuiderne er frivillige, der hjælper foreningsløse børn med at få kontakt til og starte i en forening. Dette sker gennem et guideforløb, hvor også børnenes forældre inddrages. Foreningsguideindsatsen er et samarbejde med Hothers Plads Helhedsplanen. *Aldersrogade – vores kvarter* ansætter en koordinator 10 timer om ugen, mens Hothers Plads Helhedsplanen bidrager med 5 timer. Foreningsguidekoordinatoren er ansvarlig for rekruttering af og sparring med de frivillige foreningsguider. Foreningsguideprojektet er tilknyttet Kultur- og fritidsforvaltningen i Københavns Kommune.

Ud over guideforløbene vil helhedsplanen også samarbejde direkte med de lokale foreninger, der er organiseret i paraplyorganisationen Nørrebro Idrætsråd. Samarbejdet vil handle om brobygning, hvor målet er, at børn/unge efter en periode med en særlig indsats starter i foreningen på normale vilkår. Brobygningen kan ske gennem en proces, hvor foreningen kommer ud og er synlig med aktiviteter i området, der arrangeres besøg hos foreningen og der etableres midlertidige følgeordninger til foreningens faste aktiviteter.

Hvert år afholdes der sammen med ForeningsGuiderne en fritidsdag i boligområdet, hvor Nørrebro Idrætsråd mfl. inviteres til at deltage. Foreningerne laver aktiviteter i gårdene, som børn/unge kan deltage i

og som samtidig er synlige for forældrene. Foreningerne gør på dagen opmærksom på, hvordan man kan komme til at gå til aktiviteten og efterfølgende laves en indsats for at få interesserede børn/unge indsluset i foreningen.

Helhedsplanen, Foreningsguideprojektet, Nørrebro Idrætsråd og Kultur- og Fritidsforvaltningen koordinerer samarbejdet med at få børn til at deltage i foreningslivet gennem halvårige møder.

Aldersrogade – vores kvarter deltager også i FerieCamp på Ydre Nørrebro, der arrangeres af Kultur- og Fritidsforvaltningen i samarbejde med Nørrebro Idrætsråd. I alle skoleferier er der aktiviteter, som børn/unge kan deltage i og som udføres af foreninger. Helhedsplanen deltager i planlægningsmøder og sørger for at børn og forældre i boligområdet kender til aktiviteterne. Efter behov etableres følgeordninger og medarbejdere kan deltage i aktiviteterne sammen med børnene, ligesom forældrene søges inddraget.

Brobygning til de kommunale tilbud går på to ben: dels løbende dialog og koordinering med relevante aktører, dels samarbejde om aktiviteter for unge.

For at forebygge problemer med hærværk, kriminalitet og utryghedsskabende adfærd i boligområdet, er det af stor vigtighed at være i dialog med og koordinere indsatsen for de unge med relevante lokale aktører. Målet er, at de unge skal føle sig inkluderet i de aktiviteter, der er for unge i lokalområdet, og at de skal opleve at blive hørt og kunne få hjælp til at løse eventuelle problemer. Derfor er det vigtigt at medarbejderne i helhedsplanen kan skabe en tillidsfuld relation til de unge, og derefter brobygge dem til de andre tilbud. Da en god relation til de unge typisk opbygges gennem aktivitet, vil der cirka en gang om måneden være en ungeaktivitet i helhedsplanen, f.eks. sport eller en tur. Det er målet at mindst halvdelen af disse ungeaktiviteter sker i samarbejde med de lokale ungeaktører, således at aktiviteterne er med til at brobygge til deres tilbud.

Helhedsplanen deltager i det bydelsdækkende børne/ungenetværk for Nørrebro, samt det lokale børne/unge praksisnetværk for Ydre Nørrebro, som er beskrevet i kontrakt med Københavns Kommune.

Aktiv fritid

Formål

At børn og unge får et aktivt fritidsliv, hvor de på lige fod med andre børn/unge deltager i det frivillige foreningsliv.

At de unge benytter de kommunale tilbud i f.eks. i ungdomsklubberne.

Målgruppe

Målgruppen for brobygning til foreninger er børn og unge 6-18 år, der ikke i forvejen er medlem af en frivillig forening, og hvis forældre ikke ved, hvilke tilbud, der er til børnene i foreningerne, hvilke forventninger, der er til dem som forældre eller hvordan de skal finde frem til et foreningstilbud til deres barn.

Målgruppen for brobygning til kommunale tilbud er unge, primært drenge 13-18 år, der "hænger ud" i boligområdet og som ikke – eller kun i perioder – benytter de kommunale tilbud for unge. Nogle af dem er kriminalitetstruede.

Succeskriterier (2014)

- 200 børn og forældre deltager i fritidsdag
- Foreningsguiderne har guidet 50 børn, hvoraf 30 har været på besøg i en forening
- 20 børn er fortsat medlem af en forening ved sæsonafslutning
- 10 unge i gennemsnit deltager i en månedlig aktivitet. Mindst halvdelen af aktiviteterne er i samarbejde med lokale ungetilbud. I alt deltager 20 forskellige unge.

Succeskriterier for hele projektperioden

- 80 børn er startet i en forening og er fortsat medlem ved sæsonafslutning.

Samarbejdsrelationer

ForeningsGuiderne. Der ansættes en koordinator 10 timer (studertermedhjælp).

Nørrebro Idrætsråd og tilknyttede frivillige foreninger.

FerieCamp og 2200 Kultur (Kultur- og Fritidsforvaltningen).

Ungdomsklubben First Floor (Børne- Ungdomsforvaltningen).

RessourceCenter Ydre Nørrebro og gadeplansindsatsen CAN (Socialforvaltningen).

Forankring

Aktiviteterne forankres i de frivillige foreninger og Københavns kommune.

5.1.2 Sundhedsplejens kvindegruppe

Problemkompleks

Der er behov for en forebyggende indsats for småbørnsfamilier i afdelingerne. En stor del af afdelingernes småbørnsmødre har etnisk minoritetsbaggrund og er ikke vokset op i Danmark. De efterspørger viden om, hvordan de kan give deres børn en god opvækst i Danmark. Mange af mødrene er hjemmegående, ofte går deres små børn ikke i vuggestue, og de mangler viden om de tilbud, der er til dem og deres børn.

Indhold og praksis

Aldersrogade – vores kvarter og den kommunale sundhedspleje samarbejder om en forebyggende indsats for småbørnsfamilier. Dette samarbejde startede i den tidligere helhedsplan. Omdrejningspunktet i indsatsen er sundhedsplejens kvindegruppe for mødre med børn i alderen 0-5 år. Det er en blandet gruppe, der består både af mødre på barsel, hjemmegående mødre, hvis børn ikke er i vuggestue, arbejdsløse/sygemeldte og mødre, der passer deres eget barn sammen med et andet. De fleste af kvinderne er ikke selv opvokset i Danmark. Gruppen mødes ugentligt i Lejerbos Beboerhus i Vermundsgade. PT. (medio 2013) er 35 kvinder tilknyttet gruppen, hvor af gennemsnitlig 10 kvinder og deres børn deltager pr. uge. Der er ikke et krav om, at man skal møde frem hver gang, men det meldes ud i forvejen, hvad ugens emne er, så kvinderne kan vælge at deltage de gange, det er relevant for dem. Selv om der ikke er mødepligt, er der fokus på at kvinderne fastholdes i tilbuddet. Derfor sendes der sms ud hver uge og efter behov kontaktes deltagerne pr. telefon eller personligt, hvis de ikke møder frem i en periode. Der er

løbende udskiftning i gruppen i takt med at børnene starter i vuggestue/børnehave eller mødre kommer i arbejde o.lign.

Deltagerne bliver rekrutteret på forskellige måder. Først og fremmest gør sundhedsplejerskerne opmærksom på tilbuddet, når de er på hjemmebesøg. Her anbefaler de tilbuddet til de mødre, som sundhedsplejerskerne skønner, har et særligt behov for ekstra fokus, viden og netværk. Derudover gør helhedsplanens medarbejdere opmærksom på tilbuddet, ligesom deltagerne fortæller om det til andre i deres netværk.

Sundhedsplejens kvindegruppe er et bemandet mødested, det vil sige, et sted hvor kommunale og boligsociale medarbejdere sammen udvikler nye metoder, der kan bygge bro mellem borgerne i de udsatte boligområder og den kommunale kernerdrift.

Sundhedsplejerskerne står for det sundhedsfaglige indhold med fokus på småbørns trivsel, opdragelse, kost, motorik mv. De inddrager også oplægsholdere fra deres netværk i BU-forvaltningen, f.eks. PPR, og sundhedsplejerskerne formidler viden om daginstitutioner og andre relevante tilbud til kvinder og småbørnsfamilier, f.eks. biblioteket

og Café Nora (se "Brobygning og rådgivning"). Ud over gruppeaktiviteten har sundhedsplejerskerne også mulighed for ekstra hjemmebesøg hos deltagerne i gruppen, og samarbejder med de lokale vuggestuer og børnehaver. Helhedsplanens rolle i kvindegruppen er, at medarbejderne står for at inddrage mødre i netværksskabende og familieorienterede aktiviteter i området.

I kvindegruppen er der blevet skabt tillid til sundhedsplejerskerne, samt boligsociale medarbejdere. Så ud over det sundhedsfaglige omkring de små børn, er det blevet et rum, hvor kvinderne efterspørger viden om, hvordan de kommunale tilbud fungerer og hvor de kan få hjælp til at løse forskellige problemer. I gruppen skabes der netværk mellem kvinderne, der er af forskellig etnisk baggrund. Det gør, at de kender hinanden, når deres børn starter i børnehave. De begynder også at deltage i andre aktiviteter i området, f.eks. motionsforeningen, forældre-netværket (se "Forældre-netværk"), familieture og sundhedstilbud. Efter at have deltaget i kvindegruppen har nogle af deltagerne også taget initiativ til selv at starte frivillige aktiviteter. På den måde skaber kvindegruppen en større mangfoldighed i forhold til, hvem der deltager og tager initiativ til sociale aktiviteter i området. Kvindegruppen er altså både et forebyggende sundhedstilbud til småbørnsfamilierne, der bygger bro til den kommunale kernerdrift, og et sted, hvor der sker en udvikling af aktivt medborgerskab.

Sundhedsplejens kvindegruppe

Formål

At styrke børnene i at blive skoleparate

At give børn i Aldersrogade en god start på livet ved at styrke mødrenes netværk, handlekompetencer og viden.

At styrke mødrenes aktive medborgerskab ved at fremme deres deltagelse i aktiviteter i og udenfor boligafdelingen

At styrke det tværfaglige samarbejde omkring børnefamilierne tidligt

Målgruppe

Kvinder, der er mødre til børn 0-5 år, samt deres børn. Kvinderne er på barsel eller går hjemme med deres småbørn. Kvinderne har forskellige etniske baggrunde og de fleste af mødrene er ikke selv opvokset i Danmark. De mangler viden om, nogle af de emner, som sundhedsplejen kan tilbyde, bl.a. kost, motorik, danske daginstitutioner, sprogstimulering, børneopdragelse, samt viden om, hvilke tilbud, der er til dem og deres børn.

Succeskriterier (2014)

- Der deltager 35 kvinder i gruppen
- Der kommer i gennemsnit 12 pr. gang
- 15 af kvinderne deltager også i andre aktiviteter i boligafdelingen

Succeskriterier for hele projektperioden

- I alt har 60 kvinder deltaget i gruppen

Samarbejdsrelationer

Københavns Kommunes sundhedspleje (Børne- og Ungdomsforvaltningen): Der frikøbes to sundhedsplejersker, i alt 15 timer ugentlig. Sundhedsplejerskerne kan inddrage andre relevante fagpersoner gennem Børne- og Ungdomsforvaltningen eller andre kommunale forvaltninger.

Forankring

Der er stor interesse for projektet i Københavns kommune, hvilket gør det realistisk at nogle af de metoder, der udvikles i projektperioden, bliver forankret i den kommunale kernerdrift i sundhedsplejen.

Den viden deltagerne har opnået, spredes til andre mødre, gennem de uformelle netværk, de indgår i. Dvs. når de i deres hverdag taler med veninder og familiemedlemmer om børn, indgår den viden om eksempelvis kost og børneopdragelse, som de har erhvervet sig i gruppen, og bliver dermed tilgængelig viden for andre kvinder.

5.1.3 Forældrenetværk

Problemkompleks

Der er blandt en del forældre et stort ønske om, at få mere viden om og hjælp til, hvordan de skal give deres børn/unge en god opvækst, hvor de klarer sig godt i skolen, får en uddannelse og arbejde, samt holder sig udenfor kriminalitet. Mange af forældrene er ikke selv vokset op i Danmark, og søger viden om de muligheder, der er for dem og deres børn. Eksempelvis har nogle forældre begrænset kendskab til det danske uddannelsessystem og de forventninger skolen har til dem. Desuden har de ikke altid tilstrækkeligt kendskab til de udfordringer deres børn møder i hverdagen og efterspørger redskaber til, hvordan de som forældre kan hjælpe dem med at håndtere dem.

Indhold og praksis

Aktiviteterne under forældrenetværk foregår i tæt samarbejde med frivillige forældre og handler om at få forældrenes ressourcer på banen. Forældrenes kompetencer og viden om, hvordan de kan støtte deres børn i forhold til at klare sig godt i skole, uddannelse og i livet, skal styrkes. Desuden skal forældre engageres omkring aktiviteter sammen med deres børn.

Omdrejningspunktet i forældrenetværket er en månedlig forældrecafé med dialog og oplæg, der er etableret i den tidligere helhedsplan gennem et samarbejde med "Brug for Alle Unge" (Undervisningsministeriet). Deltagerne er af forskellig etnicitet og de fleste er ikke selv opvokset i Danmark. De efterspørger mere viden om, hvordan de kan støtte deres børn i at klare sig godt i det danske samfund.

Der er en frivillig gruppe af forældre, der er med til at planlægge aktiviteterne sammen med en medarbejder fra helhedsplanen. Denne medarbejder deltager også fast i forældrecaféen, så der etableres en tillidsfuld relation til forældrene, og så det er muligt at følge op på den dialog og de processer, der sættes i gang under oplæggene. Forældrecaféen har vist sig at være et godt medie for at formidle viden, skabe debat om forældrerollen og opbygge netværk mellem forældre i området. Formen er, at der hver gang inviteres en oplægsholder, der skaber dialog med forældrene om aftenens emne. Arrangementet

startes og slutes med en mere uformel netværksskabende cafe. Det er centralt, at forældrene i frivilligruppen selv er med til at formulere og vælge, hvilke emner, der tages op, så det er relevant for forældrene og så de frivillige tager ejerskab over aktiviteten. Udgangspunktet er, hvordan forældre bedst muligt støtter deres børn og unge i forhold til skole og uddannelse, men andre emner, så som børneopdragelse, udfordringer som teenageforældre, fritidsliv, kommunens tilbud til børn og unge, mobning og diskrimination er også efterspurgt blandt forældregruppen. Til netværksdelen af forældrecafeen informerer den boligsociale medarbejder typisk om andre tilbud i lokalområdet, ligesom der er mulighed for at tale med ForeningsGuiderne (se "Aktiv fritid"). Også UU-vejleder og fritidsjobkonsulent vil være til stede nogle af gangene (se "Fritidsjob og uddannelse").

Ud over forældrecafeen vil vi også inddrage forældre i aktiviteter sammen med deres børn. Hvis problemer med eksempelvis rodløse unge, frafald på uddannelser mv. skal forebygges, er relationen mellem forældre og børn/unge af stor betydning. Men ofte kender forældrene ikke meget til de unges liv og kommunikationen kan være vanskelig. Derfor er der brug for at styrke de gode relationer mellem forældre og børn. Der vil være et samarbejde med frivillige Kulturguidere, der arrangerer familieture til kulturtilbud, ligesom der kan samarbejdes med frivillige organisationer, der tilbyder familieaktiviteter. Da det særligt er fædre, der ikke deltager i aktiviteter sammen med deres børn, skal der gøres en særlig indsats for at inddrage fædre i familieaktiviteterne. Frivillige forældre, der ønsker at arrangere aktiviteter for børn/unge, skal støttes, herunder den fædregruppe, der er startet sammen med en medarbejder i den tidligere helhedsplan. Fædregruppen er en forebyggende indsats, hvor en gruppe fædre med børn op til cirka 13-års alderen arrangerer far/barn aktiviteter. Hermed styrkes relationen mellem fædre og børn, og fædrene opbygger netværk, så de kender hinanden og bedre kan løse eventuelle problemer, også når børnene bliver større.

Forældrenetværk

Formål

At styrke forældrenes kompetencer til at støtte deres børn i forhold til skolegang, uddannelsesvalg og i det hele taget til at deltage på lige fod i det omgivende samfund.

At forældrenes ressourcer inddrages i forhold til at finde løsninger på udfordringer i forhold til børn og unge.

At forældrene involverer sig i aktiviteter sammen med deres børn.

Målgruppe

Forældre til børn i alderen 6-18 år. Forældrecafeen henvender sig især til forældre, der ikke selv er opvokset i Danmark.

Familieaktiviteterne (Kulturguider, fædregruppe mv.) er for en blandet gruppe af forældre og børn, så de skaber nye netværk.

De relativt mere ressourcestærke forældre søges inddraget som frivillige.

Succeskriterier (2014)

- Der deltager i gennemsnit 20 forældre i den månedlige forældrecafé. I alt har 60 forskellige forældre deltaget.
- 85 forældre og deres børn har deltaget i familieaktiviteter
- 10 forældre er aktive som frivillige
- 20 % af deltagerne i aktiviteterne er mænd

Succeskriterier for hele projektperioden

- 100 forældre har deltaget i forældrecaféerne
- 100 forældre har deltaget i familieaktiviteter sammen med deres børn

Samarbejdsrelationer

Klostervængets skole, UU-vejleder, lokale kommunale institutioner (Børne- og Ungdomsforvaltningen)

Brug for Alle Unge (Undervisningsministeriet)

Kulturguiderne

Forankring

Frivillige forældre fortsætter driften af forældrecafeen. Der etableres et netværk af samarbejdspartnere for de frivillige forældre, der gør det muligt at holde et fagligt niveau i aktiviteten. Fælles aktiviteter for forældre og børn søges forankret hos frivillige forældre og eventuelt Kulturguider eller frivilligorganisationer.

5.1.4 Brobygning og rådgivning

Problemkompleks

I helhedsplanens område lever mange store familier med små indkomster, ligesom en stor andel af beboerne står udenfor arbejdsmarkedet, og nogle har svage danskundskaber. Kombineret med at mange ikke har et godt kendskab til, hvordan det offentlige system fungerer, skaber det et stort behov for uvildig rådgivning om både økonomiske, juridiske og sociale problemstillinger. Hvis beboerne får hjælp til at få styr på deres økonomi, bliver bedre til at bruge deres dansk i hverdagen og bliver guidet til steder, der kan hjælpe med sociale og juridiske problemstillinger, vil det frigive ressourcer i familierne, som kan bruges til at støtte børnene og/eller til at komme i gang på arbejdsmarkedet.

Som nævnt i forordet er vores tilgang til arbejdet med beboerne som udgangspunkt ikke individbaseret, men rettet mod grupper af beboere. Det betyder dog ikke, at vi afviser beboerne, der gerne vil have hjælp til individuelle forhold, men vi vil typisk hjælpe dem med at få kontakt til nogle af de samarbejdspartnere, der har det som deres kerneområde at yde rådgivning.

Indhold og praksis

Brobygning og rådgivning handler om, at helhedsplanen etablerer samarbejde med, og guider beboerne til tilbud, hvor de kan få hjælp til at løse individuelle problemstillinger. Disse tilbud er gratis at benytte for beboerne, ligesom der heller ikke bruges ressourcer fra helhedsplanen, ud over, hvad der bruges af medarbejdertimer til at guide dem videre. Der er indtil videre etableret et samarbejde med Café Nora, Overblikket, Borgerretshjælpen, samt Nørrebro bibliotek.

Det er ikke meningen, at helhedsplanens medarbejdere selv skal yde rådgivning til beboerne. I stedet er det medarbejdernes rolle at guide beboerne til de lokale tilbud, hvor der er ekspertise til at løse deres problemer. Hermed får beboeren den bedste faglige rådgivning og de lærer de tilbud at kende, hvor de også i fremtiden kan søge hjælp. Det betyder, at helhedsplanens medarbejdere formidler viden om, hvilke relevante tilbud der findes i lokalområdet og arbejder for at nogle af disse bliver synlige og tilgængelige i beboerhuset, enten fast eller i en periode for at skabe opmærksomhed om tilbuddet. Når beboere kontakter helhedsplanen med behov for rådgivning, hjælper medarbejderne efter en indledende samtale,

beboeren med at finde frem til det rette tilbud. I de tilfælde, hvor det virker uoverskueligt for beboeren, selv at komme videre, kan medarbejderen ringe op eller tage med første gang.

I **Cafe Nora**, der ligger 5 minutters gang fra Aldersrogade, har Hothers Plads Helhedsplanen sammen med Socialforvaltningen og andre kommunale aktører, opbygget forskellige tilbud til kvinder, som beboerne i Aldersrogade også har adgang til. Der er eksempelvis dansktræning, frivillig rådgivning, sociale aktiviteter, samt et samarbejde med Familierådgivningen (Socialforvaltningen), ligesom Borgerservice er til stede. I stedet for at opbygge parallelle tilbud, skal der samarbejdes om, at beboerne i Aldersrogade får kendskab til og benytter sig af Café Noras tilbud. Der skal gøres en særlig indsats for at udbrede kendskabet til Familierådgivningen, eventuelt ved at denne er til stede med jævne mellemrum i Beboerhuset i Vermundsgade.

Lejerbo har startet en gældsrådgivning, **Overblikket**, der dækker beboerne i Den Grønne Trekant og Mjølnerparken. Overblikkets medarbejder har arbejdsplads i Cafe Nora, men er fast til stede en ugentlig dag i Beboerhuset. Overblikket er ikke en åben rådgivning, men fungerer ved at Socialforvaltningen henviser beboere, ligesom Lejerbo formidler kontakt til beboere, der er i huslejerestance, således at udsættelser kan forebygges. Også eksempelvis ejendomskontor og helhedsplanen kan formidle kontakt til Overblikket. Overblikkets rådgivningsfokus er på økonomien, men i de tilfælde, hvor der viser sig også at være andre problematikker, kan rådgiveren via sit faglige netværk i Cafe Nora formidle kontakt til f.eks. Familierådgivningen. Ud over at yde rådgivning holder Overblikket løbende kurser omkring, hvordan man kan få overblik over sin privatøkonomi. Kurserne foregår i Beboerhuset og i Cafe Nora og er åbne for alle beboere.

Helhedsplanen samarbejder også med **Borgerretshjælpen**, der er en uvildig retshjælp, der kan rådgive omkring juridiske problemstillinger. Borgerretshjælpen vil være til stede i Beboerhuset mindst en dag om måneden og kan desuden rådgive pr. telefon.

Alt efter behov kan der etableres brobygning til andre tilbud, der eksempelvis kan benytte Beboerhusets cafelokale om formiddagen. Indtil videre er der etableret samarbejde med **Nørrebro Bibliotek** om en læsegruppe for kvinder.

Brobygning og rådgivning

Formål	At beboerne får hjælp til at løse deres problemer af bl.a. økonomisk og social art. At forebygge udsættelser
Målgruppe	Målgruppen er beboere, der har økonomiske, juridiske, sociale eller sproglige problemer, som de ikke ved, hvordan de kan få hjælp til at løse. For Overblikkets vedkommende er målgruppen særligt beboere, der er i fare for at blive udsat af deres bolig pga. huslejerestance.
Succeskriterier (2014)	• 15 beboere (familier eller individer) får hjælp gennem Overblikket
Succeskriterier for hele projektperioden	• Antallet af udsættelser pga. huslejerestance er faldet til 0
Samarbejdsrelationer	Cafe Nora (Hothersplads Helhedsplanen og Socialforvaltningen) Overblikket (Lejerbo) Borgerretshjælpen Nørrebro Bibliotek (Kultur- og Fritidsforvaltningen)
Forankring	Forankring sker ved at beboerne lærer de forskellige tilbud at kende og benytter sig af dem uden at skulle guides af en medarbejder fra helhedsplanen.

5.2. Uddannelse og fritidsjob

Problemkompleks

Der er mange unge i området, der ikke har det fornødne kendskab til uddannelses og jobmulighederne. De har heller ikke et netværk, de kan trække på i den forbindelse, da mange forældre er udenfor arbejdsmarkedet eller har ufaglærte jobs. Mange forældre har heller ikke selv gået i skole eller taget en uddannelse i Danmark. I forhold til skolen har mange børn brug for hjælp til lektier. I forhold til uddannelse har mange unge brug for vejledning om deres muligheder og støtte til at gennemføre, ligesom nogen har brug for at blive motiveret og fastholdt. I forhold til at styrke de unges tilknytning til arbejdsmarkedet, er et fritidsjob en vigtig faktor. Gennem fritidsjob får de unge erfaring med arbejdsmarkedet, og får opøvet deres sociale og faglige kompetencer.

Formål

Formålet er, at unge påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse, samt får fodfæste på arbejdsmarkedet.

Aktiviteter

Uddannelse og vejledning. Herunder UU-vejledning, lektiecafe og aktiviteter, der sætter positiv fokus på uddannelse.

Fritidsjob i og udenfor boligafdelingen

5.2.1 Uddannelse og vejledning

Problemkompleks

I området har en del unge behov for lektie/studiehjælp og for ekstra uddannelsesvejledning, idet deres forældre ikke har de fornødne faglige ressourcer eller tilstrækkelig viden om det danske uddannelsessystem og arbejdsmarked til at kunne hjælpe og guide dem. Det drejer sig både om unge, der er på vej til at afslutte folkeskolen og skal beslutte, hvilken vej de vil i uddannelsessystemet, det drejer sig om unge, der har svært ved at blive fastholdt i uddannelse, og som derfor har behov for ekstra støtte og motivation, og det drejer sig om unge over 18, der har været ude af uddannelsessystemet i en periode, og som gerne vil i gang igen, men som ikke ved hvordan de skal bære sig ad.

Indhold og praksis

Uddannelse er et område, der bliver styrket i den nye helhedsplan. Aktiviteten indebærer vejledning, lektiehjælp/studiecafe, samt arrangementer med fokus på uddannelse.

I samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning i København (UU) etableres et tilbud om fremskudt vejledning i Beboerhuset. Der frikøbes to UU-vejledere – i alt 7 timer om ugen – der fordeles mellem en 15-17-års vejleder og en 18-24 års vejleder. Vejledningen omfatter unge i alderen 15-24 år og deres forældre. Vejlederne vil have fast træffetid i beboerhuset en gang ugentligt og desuden deltage i relevante aktiviteter, eksempelvis i forældrecafé eller studiecafé. Tilbuddet om uddannelsesvejledning tænkes sammen

med såvel de øvrige ungeaktiviteter, studiecafeen for unge/voksne, fritidsjobindsats og forældrenetværkets aktiviteter. Vejledningsindsatsen supplerer og spiller sammen med den vejledning, der i øvrigt tilbydes unge gennem UU.

For nogle af de unge kan uddannelsesvejledning ikke stå alene. Der kan være forskellige barrierer, der gør at de ikke bliver fastholdt i hverken uddannelse eller arbejde. Derfor vil uddannelsesvejlederne arbejde tæt sammen med den medarbejder i helhedsplanen, der i øvrigt arbejder med de unge (se "Aktiv fritid" og "Fritidsjob"). Dette er en medarbejder, som de unge kender og som de unge har opbygget tillid til gennem de øvrige aktiviteter. Han vil derfor kunne yde en håndholdt indsats for at motivere og støtte de unge, samt hjælpe dem med, hvor og hvordan de kan finde løsninger på deres problemer.

Aldersrogade – vores kvarter samarbejder med Ungdommens Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp, der står for lektiehjælp 3 dage om ugen, samt en ugentlig dag med studiecafe målrettet unge på ungdoms- og videregående uddannelser, samt voksne. Der er tilknyttet cirka 50 frivillige lektiehjælpere.

For at sætte fokus på dem, der gennemfører en ungdomsuddannelse, holder helhedsplanen i samarbejde med afdelingsbestyrelsen i Den Grønne Trekant et årligt arrangement, hvor de, der har gennemført en ungdomsuddannelse, fejres. Desuden kan der arrangeres events og kurser med fokus på uddannelse i samarbejde med studiecafeen og forældrenetværket.

Uddannelse og vejledning

Formål	At flere unge påbegynder en ungdomsuddannelse.
Målgruppe	Vejledning: Unge i alderen 15-24, der har behov for en særlig vejledningsindsats. Herunder unge der skal vælge uddannelse efter folkeskolen, unge der er i risiko for at droppe ud af uddannelse, samt unge der har været ude af uddannelsessystemet i en periode. En sekundær målgruppe er de unges forældre. Fælles for de unge i målgruppen er, at deres forældre har svært ved at guide dem, da de ikke har det fornødne kendskab til det danske uddannelsessystem. Lektiehjælp: Skolebørn, hvis forældre har svært ved at hjælpe dem med lektierne. Studiecafe: Unge og voksne studerende, der har behov for hjælp til lektier og opgaver.
Succeskriterier (2014)	• 45 unge får vejledning af en studievejleder • I gennemsnit benytter 15 børn lektiehjælpen pr. gang • 25 unge har deltaget i et arrangement med fokus på uddannelse
Succeskriterier for hele projektperioden	• 150 unge har fået vejledning af en studievejleder
Samarbejdsrelationer	Ungdommens Uddannelsesvejledning (Børne- og Ungdomsforvaltningen): Studievejledere frikøbes 7 timer ugentligt. Ungdommens Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp (lektiehjælp). Afdelingsbestyrelsen i Den Grønne Trekant
Forankring	Erfaringerne med fremskudt UU-vejledning vil være med til at udvikle metoderne i UU-vejledningens kernerdrift. Lektiehjælpen varetages af Ungdommens Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp. Inden helhedsplanen afsluttes aftales det, hvordan der fremover koordineres med afdelingsbestyrelsen. Afdelingsbestyrelsen i Den Grønne Trekant overtager ansvaret for studenterfest, evt. i samarbejde med forældre-netværket.

5.2.2 Fritidsjob i og uden for boligafdelingerne

Problemkompleks

Mange børn og unge i boligområdet vokser op i familier uden eller med svag tilknytning til arbejdsmarkedet. Det betyder, at børn og unge ikke gennem deres forældre bliver introduceret til det at indgå i et arbejdsmæssigt forhold og til rettigheder og pligter som medarbejder. Endvidere har de ikke adgang til de uformelle netværk på arbejdsmarkedet, der ellers kan give mulighed for fritidsjob. Derfor gør helhedsplanen en ekstra indsats for at introducere de unge til arbejdsmarkedet. Gennem fritidsjob opnår de unge erfaring og kompetencer, der styrker deres muligheder på arbejdsmarkedet senere i livet.

Indhold og praksis

Helhedsplanens fritidsjobindsats falder i to dele:

For de 13-14-årige etableres fritidsjob i afdelingen, der har til formål at styrke deres ansvar for boligområdet, samtidig med, at de får erfaring med, hvad det vil sige at have et job. De unge ansættes i 6-12 måneder. De kommer til ansættelsessamtale sammen med deres forældre, hvor deres ansættelseskontrakt med Lejerbo underskrives og de informeres om, hvilke pligter og rettigheder de har i jobbet. De unge følges tæt af en medarbejder i helhedsplanen, der følger op på om de møder som aftalt og hvordan de udfører opgaverne. For at styrke de unges ansvar, er det vigtigt, at de opgaver de udfører, er nogle, der reelt er brug for. Jobindholdet er uddeling af nyhedsbreve, praktiske opgaver i samarbejde med ejendomsfunktionærene, oprydning i beboerhuset, børnepasning og praktisk hjælp ved beboerarrangementer. En gruppe af fritidsjobbere vil aflaste ejendomsfunktionærene, særligt i de

perioder hvor der gennemføres servicebesøg, ved at stå for at renholde dele af gårdarealerne. Der er en løbende dialog med ejendomsfunktionærerne om, hvilke opgaver fritidsjobberne kan inddrages i. Fritidsjob i afdelingen er primært for de 13-14-årige, men der kan være særlige arbejdsopgaver, hvor det giver bedre mening at ansætte ældre unge (f.eks. formidlingsopgaver). Fritidsjob i afdelingen forbereder de unge på efterfølgende ansættelse i fritidsjob udenfor afdelingen. Enten i job de selv søger eller via den fritidsjobindsats udenfor afdelingerne for 15-17-årige, der beskrives nedenfor.

For de 15-17-årige formidles fritidsjob udenfor afdelingen. Dette sker i samarbejde med Jobcenter København – Ungecentret / JKU (Københavns Kommunes Beskæftigelses- og Integrationsforvaltning). Indsatsen er et supplement til og spiller sammen med JKUs øvrige fritidsjobindsats. Herfra frikøbes en fritidsjobkonsulent 7 timer ugentlig til at formidle fritidsjob til de unge, samt vejlede om jobsamtaler, ansøgninger og CV. Fritidsjobkonsulenten vil både afholde individuelle samtaler med de unge, samt kurser for grupper af unge. Efter kurser og samtaler, vil nogle af de unge være rustet til at søge fritidsjob på egen hånd. De unge, der har behov for mere hjælp vil fritidsjobkonsulenten gennem virksomhedskontakt forsøge at matche med ledige stillinger i private eller offentlige virksomheder. Der vil på den ene side være tale om en række stillinger, som udelukkende tilbydes til de unge i Aldersrogade. På den anden side vil Fritidsjobindsatsens øvrige jobopslag, som også videreformidles til de andre helhedsplaner, ligeledes kunne søges af de unge. Her vil Fritidsjobindsatsen være opsøgende således, at konsulenten har en direkte kontakt med virksomhederne og de unge, og derved en bedre mulighed for at matche den unge med de enkelte stillingsopslag. Fritidsjobkonsulenten samarbejder tæt med den medarbejder fra helhedsplanen, der også står for fritidsjob i afdelingen, samt øvrige aktiviteter for unge. Fritidsjobkonsulenten vil i samarbejde med denne medarbejder følge op på, om de unge bliver fastholdt i jobbet. Tilbuddet til de 15-17-årige er såvel for de unge, der har haft fritidsjob i afdelingen, som for andre unge, blandt andet unge, som helhedsplanens medarbejder motiverer til at benytte sig af tilbuddet. JKU har i deres øvrige fritidsjobindsats en målsætning om at 30 % af de unge, der matches med et job, er fastholdt efter 3 måneder, og denne målsætning fastholdes også for indsatsen i Aldersrogade. Men idet indsatsen her spiller sammen med helhedsplanens indsats, er succeskriteriet i helhedsplanen sat til 50 % fastholdelse. Dette skyldes, at det antages, at flere unge kan fastholdes i job, når de har været igennem fritidsjob i afdelingen først, ligesom helhedsplanens medarbejder vil kunne følge de unge tættere i forhold til motivation og fastholdelse.

Fritidsjob i og uden for boligafdelingerne

Formål	At de unge får erfaring med arbejdsmarkedet, så deres senere muligheder på arbejdsmarkedet styrkes. I forhold til fritidsjob i boligområdet er formålet ligeledes at de unge tager større ansvar for boligafdelingen
Målgruppe	Fritidsjob i afdelingen: Unge 13-14 år Fritidsjob udenfor afdelingen: Unge 15-17 år For begge indsætter gælder det, at målgruppen først og fremmest er unge, hvis familier ikke har så stort kendskab og netværk til det danske arbejdsmarked.
Succeskriterier (2014)	De 13-14-årige: • 17 unge har haft fritidsjob i afdelingen i mindst 6 måneder De 15-17-årige: • Der gennemføres samtaler med 40 unge (CV- og ansøgningshjælp, vejledning, undervisning etc.) • 20 unge matches med job uden for afdelingerne • 50 % af de unge fastholdes i job efter 3 måneder
Succeskriterier for hele projektperioden	• 68 unge har haft fritidsjob i afdelingen mindst 6 måneder • 80 unge er matchet med et job uden for afdelingen (NB: dette tal er med forbehold for at Københavns Kommunes fritidsjobindsats fortsætter på samme måde som i 2014)
Samarbejdsrelationer	Jobcenter København – Ungecentret / JKU(Københavns Kommunes Beskæftigelses- og Integrationsforvaltning): Der frikøbes en fritidsjobkonsulent 7 timer ugentligt. Ejendomsfunktionærerne i Den Grønne Trekant.
Forankring	Erfaringerne med fremskudt fritidsjobvejledning vil være med til at udvikle metoderne i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens kernetrift.

5.3 Beboernetværk, inddragelse og demokrati

Problemkompleks

Både fysiske, økonomiske og sociale faktorer og har indflydelse på beboernes oplevelse af at bo i boligområdet og påvirker deres tryghed og trivsel.

Fysisk er især Den Grønne Trekant i perioder præget af hærværk, samt affald i gårde og opgange, hvilket bidrager til utryghed og utilfredshed. Samtidig har afdelingen også store udgifter til "tab ved fraflytning". Disse ting belaster boligafdelingernes økonomi, hvilket resulterer i unødvendigt høje huslejestigninger. Samtidig mangler mange beboere viden om at bo alment, både i forhold til hvordan de kan få indflydelse gennem beboerdemokratiet og i forhold til, hvordan den enkelte beboers adfærd kan påvirke økonomien i afdelingen og dermed huslejen. Denne manglende viden påvirker beboernes ansvarsfølelse for og ejerskab til boligafdelingerne.

I Vognvænget står afdelingen overfor en større renovering. En længere periode, hvor afdelingen fysisk er præget af byggeprocessen både ude og inde, kan virke belastende for beboerne og give anledning til konflikt. Desuden er der risiko for, at udsatte beboere ikke får den fornødne hjælp. Hvis alle beboere ikke samarbejder med byggesagen, kan det betyde, at udgifterne for den samlede renovering stiger.

Hvis beboerne skal tage ansvar og ejerskab og være med til at udvikle boligområderne i en positiv retning, både fysisk og socialt, er det nødvendigt at styrke naboskabet, samt udbygge beboernes indbyrdes netværk. Ikke alle beboere oplever i dag, at de er en del af et fællesskab med de andre i boligområdet, og nogle identificerer sig mest med dem der "ligner dem selv". Dette gør det sværere at løse fælles udfordringer. For at skabe positive fællesskaber beboerne imellem er der brug for beboernes frivillige engagement og initiativ. Begge boligafdelinger har en tradition for beboeraktiviteter, men der er stadig mange beboere, der ikke ved, hvordan de kan engagere sig som frivillige, eller som har en oplevelse af, at beboeraktiviteterne ikke er henvendt til dem. Der er derfor behov for aktiviteter, der kan skabe nye netværk og inkludere nye beboergrupper, ligesom der er behov for at udvikle frivilligkulturen i afdelingerne.

Formål

At styrke beboernes følelse af ansvar og ejerskab for det sted, de bor.

At forhindre unødvendigt høje huslejestigninger

At sikre god kommunikation og hjælp til udsatte beboere under renovering af Vognvænget

At forebygge konflikter

At styrke fællesskabet og naboskabet blandt beboerne

At styrke det frivillige engagement i afdelingerne

Aktiviteter

Bo-miljø i Den Grønne Trekant. Herunder servicebesøg, velkomstmøder for nye beboere, samt gårdage
Renoveringssamarbejde i Vognvænget.

Naboskab og frivillighed. Herunder netværk, naboskab, beboerinitiativer og kompetenceudvikling af frivillige.

5.3.1 Bo-miljø i Den Grønne Trekant

Problemkompleks

Nogle beboere foretager ikke løbende vedligeholdelse af deres lejligheder og har, når de fraflytter, ikke råd til at betale den måske store regning for istandsættelse. Ofte ender regningen derfor i afdelingen med højere husleje til følge for de øvrige beboere. U hensigtsmæssig adfærd fra nogle beboeres side udmønter sig også i lejligheder med problemer med skimmelsvamp. Desuden er der blandt mange beboere en udbredt manglende viden om at bo alment og om rettigheder og pligter for beboerne i en almennyttig boligafdeling, herunder om hvilken indflydelse den enkelte beboers adfærd kan have på afdelingens samlede økonomi.

Indhold og praksis

I Den Grønne Trekant kommer ejendomsfunktionærerne til at gennemføre servicebesøg, hvor alle lejligheder screenes. Det vil sige, at en ejendomsfunktionær kommer rundt i alle lejligheder og registrerer, hvordan disse er vedligeholdt og om der eksempelvis er problemer med installationer eller indeklima. Ved ikke at vente til beboerne fraflytter, kan problemer tages i opløbet, hvilket kan forbedre boligstandarden og spare lejerne for penge. Servicebesøg er et led i Lejerbo Københavns strategi for at mindske tab ved fraflytninger. De gennemføres i alle de afdelinger, der er omfattet af boligsociale helhedsplaner i Lejerbo København. Når servicebesøgene skal i gang i Aldersrogade, vil der således være erfaringer at trække på fra Hothers Plads og Akacieparken, ligesom der allerede nu er gennemført pilotprojekt i to mindre afdelinger. Servicebesøgene gennemføres to gange i løbet af projektperioden.

Helhedsplanens rolle i forbindelse med servicebesøg vil først og fremmest være at understøtte kommunikationen med beboerne og planlægge informationstiltag. Herudover understøtter helhedsplanen servicebesøgene ved at aflaste ejendomsfunktionærene gennem ansættelse af unge i fritidsjob til oprydning i gårdene (se "Fritidsjob"). Der nedsættes en lokal arbejdsgruppe om servicebesøg, hvor boligsociale medarbejdere deltager sammen med ejendomsfunktionærer. Lokalinspektøren er projektleder for arbejdsgruppen.

Servicebesøgene vil foregå blok- eller områdevis. Efter hver etape vil arbejdsgruppen vurdere, hvilken opfølgende indsats, der er nødvendig. I de fleste tilfælde vil beboeren eller ejendomsfunktionærene selv kunne udbedre de små fejl og mangler, der bliver fundet. Men i nogle tilfælde kan det være relevant, at de boligsociale medarbejdere inddrages i kommunikationen med beboeren, ligesom der kan være behov for at rekvirere en tolk. Der kan også være tilfælde, hvor der er groft mislighold eller hvor beboeren er anvist af kommunen. Her har Lejerbo København været i dialog med kommunens boligrådgivere, der kan inddrages.

Ud over besøg og opfølgning i den enkelte lejlighed vil helhedsplanen i samarbejde med ejendomskontoret løbende afholde informationsmøder for de beboere, der netop har fået gennemført servicebesøg. På møderne vil der blive fokuseret på nogle af de fælles problemstillinger, der viser sig ved servicebesøgene, eksempelvis omkring indeklima eller vedligeholdelse af boligen. På møderne vil der desuden være kort information om at bo alment, herunder hvad huslejen går til og hvordan beboerdemokratiet fungerer, da det typisk er emner, som beboerne mangler viden om. Efter behov kan der også arrangeres beboermøder eller udarbejdes informationsmateriale om emner som vand- og elforbrug, samt affaldshåndtering.

Ud over kommunikation med beboerne i forbindelse med servicebesøg, er der også fokus på de nye beboere. Når nye beboere indflytter, får de en velkomstmappe,

som helhedsplanen udvikler i samarbejde med ejendomskontoret, afdelingsbestyrelsen og Lejerbo. Denne indeholder udover husorden og vedligeholdelsesreglementet, en informationsfolder til nye beboere i afdelingen og letlæst materiale om vedligeholdelse af lejligheden, indeklima mv. Hvert halve år inviteres de beboere, der er flyttet ind i den mellemliggende periode til et velkomstmøde med deltagelse af en repræsentant for

ejendomskontoret, afdelingsbestyrelsen og helhedsplanen. Her introduceres de nye indflyttere til afdelingens sociale liv, beboerdemokratiet og det at bo alment, samt til deres rettigheder og pligter i forhold til vedligeholdelse af lejlighederne. Eventuelt kan velkomstmøder og informationsmøder i forbindelse med servicebesøg gennemføres samlet.

Forår og efterår inviteres børn og voksne i Den Grønne Trekant til at være med til at rydde op i gårdene. Der sættes i den forbindelse fokus på, hvordan affaldet sorteres, så det kan afleveres på nærgenbrugsstationen, som ligger i forbindelse med afdelingen. Når der har været beboerarrangementer i gårdene inddrages børnene i den efterfølgende oprydning.

Bo-miljø i Den Grønne Trekant

Formål

- At mindske tab ved fraflytninger og mislighold af lejligheder
- At øge beboernes viden om rettigheder og pligter i en almen boligafdeling
- At forhindre forkert placeret affald på afdelingens fællesarealer

Målgruppe

Alle beboere får et servicebesøg af ejendomsfunktionærerne, men den boligsociale indsats henvender sig til de beboere, hvor der er forskellige problemstillinger i lejemålet, der kræver yderligere kommunikation.

Alle nye beboere er målgruppe for velkomstmøderne.

Alle beboere inviteres til gårdage, men målgruppen er særligt de børn og voksne, der normalt ikke rydder op efter sig eller sorterer deres affald

Succeskriterier (2014)

- Der er gennemført servicebesøg og opfølgning i 152 lejemål i Den Grønne Trekant (25% af lejemålene)
- 30 personer har deltaget i en gårdag i Den Grønne Trekant

Succeskriterier for hele projektperioden

- Afdelingens udgifter til tab ved fraflytning og tilgodehavender ved fraflytning i Den Grønne Trekant er faldet med 20 % (*se note side 13*).
- Ejendomsfunktionærerne i Den Grønne Trekant bruger 25 % mindre tid på renhold af gårdarealer (*se note side 13*).

Samarbejdsrelationer

Ejendomsfunktionærerne og afdelingsbestyrelsen i Den Grønne Trekant og Lejerbo Københavns forvaltning.

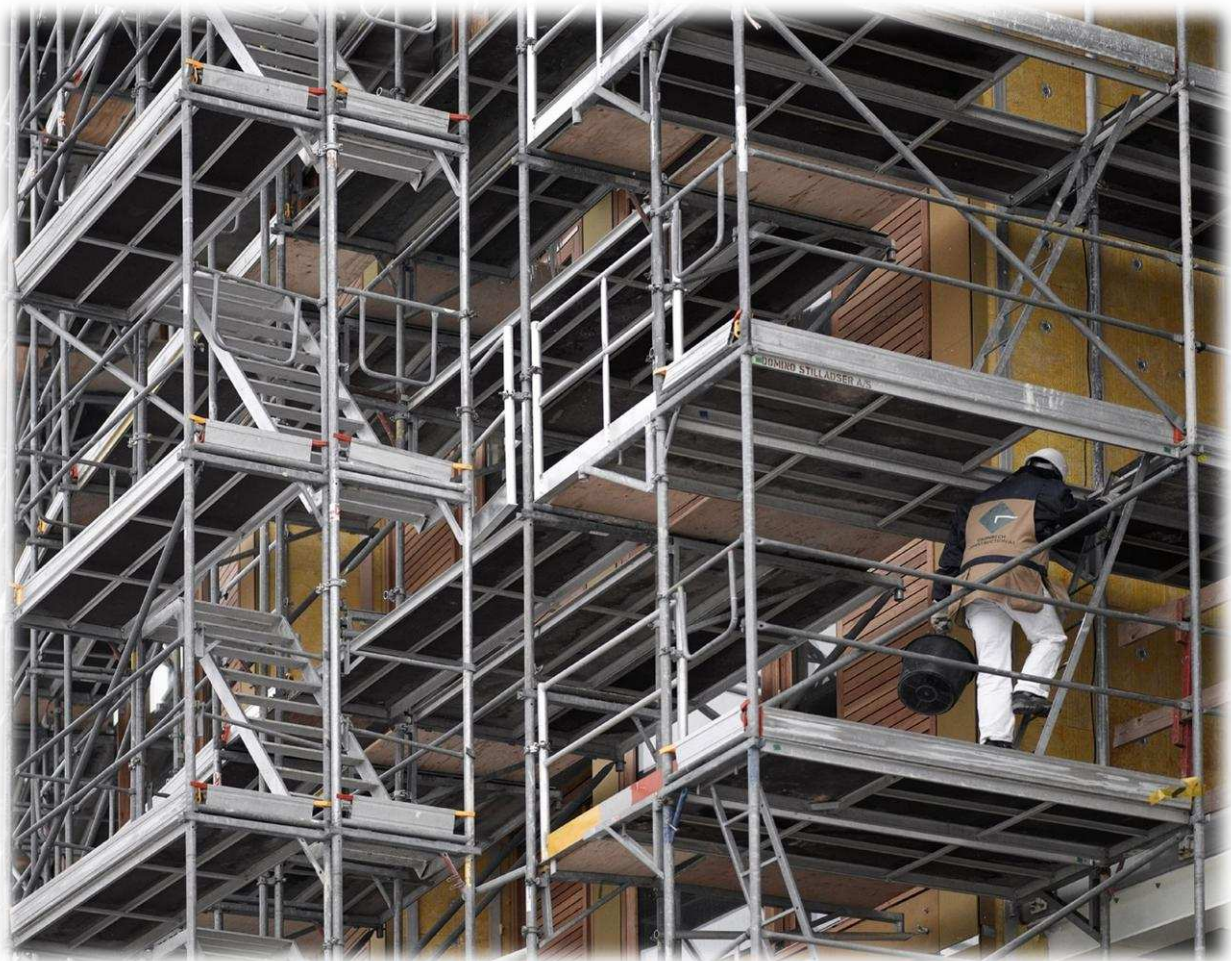
Forankring

Servicebesøg forankres som en del af afdelingens drift. I løbet af projektperioden udvikles metoder, koncept og informationsmateriale, der gør det nemt for ejendomsfunktionærerne at fortsætte aktiviteten. Velkomstmøder for nye beboere forankres hos ejendomskontor og afdelingsbestyrelse. Gårdoprydning søges forankret hos frivillige beboere.

5.3.2 Renoveringssamarbejde i Vognvænget

Problemkompleks

I Vognvænget igangsættes i foråret 2014 et større renoveringsprojekt som blandt andet omfatter ny P-kælder, nye facader, vinduer og badeværelser. Projektet forventes afsluttet i november 2015. På grund af projektets omfang vil processen komme til at berøre beboerne meget. Eksempelvis forventes det, at de følger med i varslings- og orienteringsmateriale, lejlighedsvis afleverer nøgler, benytter sig af bad - og toiletforhold i gården, flytter møbler mm. For gruppen af udsatte beboere i afdelingen, som anslås at udgøre ca. 20 %, vil det af forskellige årsager blive svært at leve op til disse forventninger. Det drejer sig eksempelvis om beboere, som på grund af sprogbarriere har brug for hjælp til at forstå varslinger og information, ældre med fysiske handicap, som har brug for at få arrangeret flyttehjælp, samt psykisk syge og misbrugere, som har brug for hjælp til at overskue situationen og føle sig trygge ved aflevering af nøgler, besøg fra håndværkere samt andre praktiske konsekvenser ved byggeprocessen. Udfordringer med disse grupper af beboere i forbindelse med byggesager er ofte årsag til mange konflikter og store økonomiske udgifter for både beboere og boligorganisation.

Indhold og praksis

For at tage højde for de problematikker, der opstår for udsatte beboergrupper i forbindelse med renoveringen, vil der være en særlig boligsocial indsats i renoveringsperioden. Denne indsats bygger blandt andet på de erfaringer Lejerbo har gjort sig gennem en stor renoveringsproces i Gyldenrisparken på Amager, hvor der var tilknyttet en boligsocial medarbejder.

I Vognvænget bliver en medarbejder tilknyttet afdelingen 15 timer om ugen. Denne medarbejder skal stå for en kommunikationsindsats overfor de udsatte grupper i afdelingen, samt koordinering med byggesagen og kommunale samarbejdspartnere, så der bliver taget hånd om de udsatte beboergrupper, eksempelvis ældre, handicappede, psykisk syge, misbrugere eller beboere, der har svært ved at forstå information på dansk. Andelen af udsatte beboere anslås som nævnt at udgøre ca. 20 % og det er disse, som tilbydes hjælp af den boligsociale medarbejder. Nogle af disse beboere vil allerede have et netværk, der kan hjælpe dem med at håndtere de udfordringer, renoveringsprocessen giver dem. En del vil imidlertid være afhængige af at få den rette hjælp udefra, og det er den boligsociale medarbejders opgave at identificere disse beboere.

Medarbejderen skal til en start foretage en opsøgende indsats i afdelingen for at afklare, hvor og hvordan der er brug for hjælp. På den baggrund vil den boligsociale medarbejder kunne assistere beboerne, så de modtager den rette hjælp, sikre at let tilgængeligt informationsmateriale når ud, samt kontakte og inddrage relevante kommunale aktører, herunder boligrådgivere og hjemmehjælpere. Den boligsociale medarbejder vil være ansvarlig for at planlægge og udføre forløbet i et samarbejde med byggeudvalget, ejendomsmesteren og kommunens boligrådgivere, som indkaldes til møde en gang om måneden. Udover at lette processen for de involverede parter i renoveringsprojektet forventes det også, at kontakten til beboerne i Vognvænget vil fremme kommunikationen imellem afdelingen og helhedsplanens andre aktiviteter og tilbud.

Ud over dialog med den enkelte beboer vil beboerne efter behov blive inviteret til fælles informationsmøder. Derudover vil der være nogle fælles beboeraktiviteter. Renoveringen er temmelig omfattende for beboerne, idet der i to vil år være byggerod både på fællesarealerne og ind imellem i beboernes lejligheder. Bl.a. vil der være perioder, hvor de skal benytte fælles bade- og toiletfaciliteter i gården, mens deres egne badeværelser bliver renoveret, ligesom det i lange perioder ikke vil være muligt at benytte gårdarealerne. Fællesaktiviteterne handler om at give beboerne mulighed for at mødes og være sammen om positive fælles oplevelser i de perioder, hvor deres hverdag er præget af byggeprocessen. Formålet er for det første at forebygge konflikter beboerne imellem. For det andet kan det forebygge konflikter i forhold til byggesagen, idet den boligsociale medarbejder kan bruge fællesaktiviteterne til uformel kommunikation med beboerne om udfordringer i forbindelse med renoveringen. Fællesaktiviteterne er således også en platform for, at medarbejderen kan få et indtryk af, om beboerne får den nødvendige hjælp til at håndtere renoveringsprocessen, eller om der er beboere, der har behov for mere hjælp. Aktiviteterne kan f.eks. være en picnic eller en udflugt til Gerlev Legepark, hvor legeinstruktører kan instruere beboerne i gamle fælleslege. Disse aktiviteter er et supplement til de øvrige aktiviteter, som helhedsplanen står for, herunder den månedlige brobygningsaktivitet, der afholdes i Vognvængets selskabslokale (se forordet). Via den tætte dialog, som medarbejderen har med beboerne gennem renoveringsindsatsen, vil der være god mulighed for, at flere beboere fra Vognvænget bliver opmærksomme på disse aktiviteter.

Renoveringssamarbejde i Vognvænget

Formål

- At udsatte beboere får den fornødne hjælp under renoveringsprocessen
- At beboerne forstår den information, de får vedrørende renoveringen
- At forebygge konflikter beboerne imellem og mellem beboere og byggesagen

Målgruppe

Udsatte beboere i Vognvænget, herunder ældre, handicappede, psykisk syge, misbrugere, samt beboere med etnisk minoritetsbaggrund, der har svært ved at forstå information på dansk. Det anslås, at dette omfatter 20 % af beboerne, hvilket svarer til 108 beboere. Desuden er alle beboere i Vognvænget, 542 personer, målgruppe for fælles aktiviteter.

Succeskriterier (2014)

- Beboere i alle 234 lejemål er forsøgt kontaktet af en medarbejder og der er opnået kontakt til beboere i 210 lejemål (90%)
- 25 beboere har fået hjælp af den boligsociale indsats
- 75 beboere har deltaget i fælles aktiviteter

Succeskriterier for hele projektperioden

- Ved aktivitetens ophør har 80 % af beboerne i afdelingen følt sig godt informeret om renoveringsprocessen
- 54 beboere har fået hjælp af den boligsociale indsats. Dette svarer til halvdelen af målgruppen af udsatte beboere i afdelingen

Samarbejdsrelationer

- Byggeudvalget
- Ejendomsmesteren i Vognvænget
- Boligrådgivere (Socialforvaltningen)
- Hjemmeplejen (Sundheds- og Omsorgsforvaltningen)

Forankring

Aktiviteten skal ikke forankres, idet renoveringen afsluttes.

5.3.3 Naboskab og frivillighed

Problemkompleks

Et godt naboskab beboerne imellem er afgørende for trivslen for den enkelte beboer og for dennes oplevelse af at være med i et fællesskab, han/hun har lyst til at bidrage til. Det er derfor positivt, at der er mange beboere, der har et stort og godt netværk, og at der i begge afdelinger er en tradition for beboeraktiviteter. Men det er ikke altid, naboskabet fungerer optimalt, og indimellem opstår der mistillid og konflikter beboerne imellem. Der er også nogle beboere, der ikke føler sig inkluderet i afdelingernes sociale liv og oplever, at de frivillige beboeraktiviteter henvender sig til bestemte grupper. Afdelingerne rummer en stor etnisk, kulturel og social mangfoldighed og dette gør det ekstra vigtigt at arbejde med at inkludere forskellige beboergrupper og skabe rammer for netværk, der går på tværs af de allerede etablerede. Samtidig er det positivt, at der er mange beboere, der gerne vil engagere sig frivilligt, og som kommer med initiativer til beboeraktiviteter. Der er vigtigt at støtte disse beboeres engagement, ligesom det er vigtigt at flere beboere oplever, at det er muligt at engagere sig i fællesskabet. Mange beboere har ikke erfaring med frivilligt arbejde i traditionel forstand, så det er vigtigt at arbejde for at udvikle de frivilliges kompetencer, så der kan skabes en bæredygtig frivilligkultur.

Indhold og praksis

Et godt naboskab indebærer, at man har et kendskab til de andre beboere, at man tager hensyn til hinanden, og at man har en oplevelse af, at problemer kan løses i fællesskab.

Aldersrogade – vores kvarter arbejder med naboskab og frivillighed på flere forskellige måder:

- Ved at styrke beboernes fællesskab gennem deltagelse i aktiviteter, hvor der bliver opbygget nye netværk.
- Ved at støtte beboernes frivillige initiativer og dermed øge deres ansvar og ejerskab til afdelingen.
- Ved at beboerne får redskaber til at løse de problemer, der opstår, når mange mennesker bor tæt sammen.
- Ved at skabe gode rammer for det frivillige arbejde og udvikle de frivilliges kompetencer

I et boligområde med stor etnisk og sproglig mangfoldighed er netværk og kendskab på tværs af beboergrupper essentielt for, at alle føler sig inkluderet. Ofte vil beboerne finde sammen med dem fra egen gruppe, hvilket kan give minoritetsgrupper oplevelsen af ikke at være velkomne eller skabe grobund for at bestemte etniske grupper tillægges en bestemt adfærd. Dette bremser for det gode naboskab, hvor der kan findes fælles løsninger på de problemer, der opstår i området. Der skal derfor arbejdes aktivt for, at der skabes kendskab og netværk på tværs af forskellige baggrunde. Dette kan gøres gennem aktiviteter, der har bred interesse, f.eks. sundhedsaktiviteter.

At understøtte beboerinitiativer er også centralt for at styrke naboskab og netværk. Hvis en beboer har en idé til en enkeltstående eller en fast aktivitet, skal han/hun ud fra sine forudsætninger og erfaring have støtte til at gennemføre aktiviteten. I nogle tilfælde skal helhedsplanen hjælpe med at planlægge og gennemføre hele aktiviteten sammen med beboeren, i andre tilfælde skal beboeren måske blot have sparring i planlægningsfasen eller hjælp til at finde andre frivillige. Målet er, at der gennemføres aktiviteter, som er relevante for beboerne, og at beboerne udvikler deres kompetencer til gradvist selv at kunne gennemføre aktiviteter. I forhold til økonomisk støtte til beboerinitiativer er der en aktivitetspulje, der kan søges af beboere.

I boligafdelingerne opstår der med mellemrum problemer med naboskabet, f.eks. kan beboere være utilfredse med larm eller affald i gården, ligesom de kan føle sig utrygge i bestemte situationer. I helhedsplanen vil vi adressere disse problemstillinger ved efter behov at holde dialogmøder eller lignende aktiviteter om relevante emner i forhold til naboskab, ligesom vi vil tilbyde beboerkurser/oplæg om f.eks. konfliktløsning og kommunikation.

Frivilligt arbejde er en ressource, der er helt central for at gennemføre og forankre aktiviteterne. De frivillige er en stor og forskelligartet gruppe, der består af såvel beboerfrivillige, som eksterne frivillige, typisk forankret i en frivillig forening. Helhedsplanens rolle er, at skabe gode rammer for det frivillige arbejde. Det betyder, at medarbejderne er i løbende kontakt med de frivillige og hjælper til med såvel konfliktløsning som problemer af mere praktisk art. Det betyder også, at de frivillige skal føle sig anerkendt for deres indsats, og at de får tilbud om at udvikle deres kompetencer. Derfor vil der cirka hvert halve år være et tilbud om kursus og/eller netværksaktiviteter for frivillige.

Naboskab og frivillighed

Formål

At styrke beboernes fællesskab og netværk

At understøtte beboerne i selv at planlægge og afholde aktiviteter

At styrke naboskabet ved at give beboerne redskaber til at håndtere konflikter

At flere beboere melder sig og fastholdes som frivillige i afdelingerne

Målgruppe

Alle beboere.

Frivillige, både interne og eksterne

Succeskriterier (2014)

- 6 frivillige beboerinitiativer har modtaget sparring eller økonomisk støtte fra helhedsplanen
- 25 frivillige har deltaget i et kursus
- 75 beboere har deltaget i et åbent netværksarrangement

Succeskriterier for hele projektperioden

- 40 beboere er frivillige i boligområdet

Samarbejdsrelationer

Afdelingsbestyrelserne

Frivillige beboere

Eksterne frivillige og frivilligorganisationer

Forankring

Aktiviteterne forankres hos frivillige, i afdelingsbestyrelserne og hos frivillige organisationer.

5.4 Image og kommunikation

Problemkompleks

For at kunne deltage aktivt i lokalområdets aktiviteter er der behov for, at beboerne bliver informeret om de aktiviteter, der finder sted. En udfordring er, at der er mange beboere, der ikke læser godt dansk. Det er derfor ikke altid, at skriftlig information via breve og opslag bliver læst og forstået. Samtidig er der, som i andre udsatte boligområder, en udfordring med områdets image. Områdets dårlige image betyder, at såvel beboere som omverdenen fortæller og genfortæller negative historier om boligafdelingerne og deres beboere. Det påvirker beboernes oplevelse af at bo i området negativt, når boligområdet omtales som et dårligt sted, og det har betydning for, hvordan børn og unge bliver mødt af omgivelserne, når de fortæller, at de kommer fra Aldersrogade.

Formål

Formålet med indsatsen er at styrke beboernes aktive medborgerskab ved at give dem viden om, hvilke muligheder, de har for at deltage aktivt. Samtidig er det formålet at skabe et bedre image ved at fortælle de positive historier, både beboerne imellem og til omverdenen.

Aktiviteter

Beboerinformation og image

5.4.1 Beboerinformation og image

For at styrke beboernes aktive medborgerskab, er det vigtigt, at beboerne har et kendskab til, hvilke muligheder de har for at deltage aktivt. Derfor skal de have information om, hvad der sker i deres afdeling og i lokalområdet.

Mange beboere er ikke så gode til at læse dansk, så traditionel skriftlig information bliver ikke altid læst og/eller forstået. Den information helhedsplanen udsender til beboerne bliver derfor skrevet på et kortfattet, klart og letforståeligt dansk suppleret med billeder. Oftest vælger vi ikke at oversætte til andre sprog, da der bor mange forskellige sproggrupper i afdelingerne. Det er derfor omfattende at oversætte til alle sprog hver gang, og hvis der kun oversættes til enkelte sprog, vil der typisk være andre sproggrupper, der opfatter det som om, kommunikationen ikke er til dem, eller at de ikke er velkomne til den pågældende

aktivitet. Der er dog også tilfælde, hvor oversættelse benyttes, særligt når der er behov for nuanceret kommunikation om vanskelige emner. I den mundtlige kommunikation benyttes der ofte tolke til de aktiviteter, der involverer oplæg, dialog og debat, da det gør det muligt for alle at kommunikere nuanceret på samme niveau. Her bestiller vi tolke ud fra det kendskab, vi har til deltagerne i den pågældende aktivitet.

Helhedsplanens område rummer mange forskellige beboergrupper: børn, unge, voksne og ældre, samt beboere med forskellig etnicitet, uddannelsesniveau mv. For at nå ud til de forskellige målgrupper, er det derfor nødvendigt med en bred vifte af informationstiltag: Hver måned husstandsomdeles et nyhedsbrev eller en aktivitetskalender. Denne er holdt i et enkelt sprog med mange billeder og små enheder, så den er let at læse. Som et supplement hænges opslag om enkelte arrangementer op i opgangene. Samtidig lægges alle aktiviteter op på helhedsplanens facebookside. Desuden benyttes et sms-system, hvor forskellige grupper får sms om de aktiviteter, der er relevante for dem. Endelig benyttes opsøgende arbejde. Det kan f.eks. være, at en medarbejder informerer deltagerne i én aktivitet om en anden aktivitet, som de også kan deltage i. Eller det kan være, at en medarbejder eller frivillig ringer rundt eller kontakter beboere, hun/han møder i gården eller beboerhuset.

Der skal også arbejdes med kommunikation, der forbedrer området image. Dette sker blandt andet ved at fortælle de gode historier, både når der kommunikeres udadtil, f.eks. i pressen, og når der kommunikeres med beboerne. Hvis beboerne ikke hører om de positive tiltag, der sker og de resultater, der opnås, kommer negative (eventuelt gamle) historier og rygter nemt til at fylde meget, hvilket fører til en dårligere tilfredshed med at bo i området og mindre tilbøjelighed til at deltage i aktiviteter. Lokalmedierne skal gøres opmærksom på positive events og tiltag, og andre muligheder for positiv medieopmærksomhed skal udnyttes.

De unge skal også inddrages i at skabe et bedre image for deres boligområde. De skal tilbydes workshopforløb i formidling, f.eks. foto, film eller journalistik. Disse forløb skal munde ud i en efterfølgende fremvisning/udstilling/publicering til de øvrige beboere. På denne måde får de unge kompetencer til selv at være med til at præge de historier, der fortælles om området. De unge, der har været igennem workshopforløbene, vil bagefter kunne inddrages i helhedsplanens arbejde med beboerinformation og image, enten som frivillige eller gennem ansættelse i fritidsjob (se "Fritidsjob").

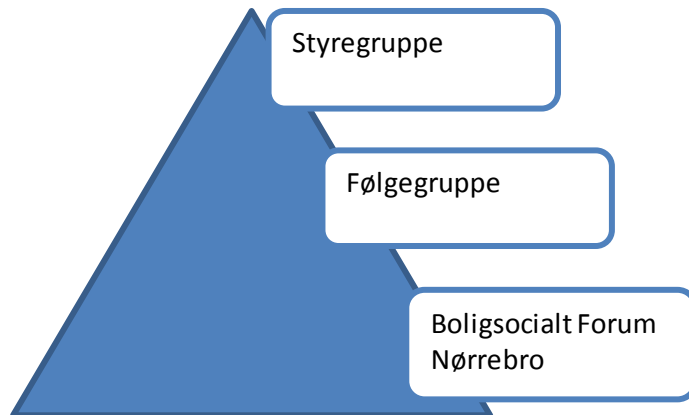
Beboerinformation og image

Formål	At beboerne har viden om, hvilke aktiviteter de kan deltage i, både de aktiviteter, som helhedsplanen står for og andre aktiviteter i lokalområdet. At forbedre områdets image både indadtil og udadtil
Målgruppe	Alle beboere Den generelle offentlighed Unge 13-18 år i forhold til formidling af positivt image
Succeskriterier (2014)	• Alle beboere (842 husstande) har modtaget et nyhedsbrev hver måned • I gennemsnit bliver opslag på helhedsplanens facebook set af 80 personer • 6 unge har deltaget i en formidlingsworkshop • Der har været mindst to positive omtaler af området i lokalavisen eller andre medier
Succeskriterier for hele projektperioden	• I beboerundersøgelse i 2017 mener 50 % af de adspurgte beboere, at områdets image er blevet bedre
Samarbejdsrelationer	Ingen
Forankring	Kommunikationsindsatsen forankres ikke, men der er løbende dialog med de frivillige omkring, hvordan de formidler deres aktiviteter, således at de er klædt på til selv at stå for formidlingen, når helhedsplanen slutter. Udover formidling på facebook og mundtligt, vil dette dog kræve, at de kan finde finansiering til det.

6. Organisering og evaluering

6.1 Organisation

Helhedsplanens organisering

Styregruppe

Lejerbo København har nedsat en styregruppe til at sikre det overordnede ansvar for de boligsociale helhedsplaner. Styregruppen har desuden det overordnede ansvar for Hothers Plads Helhedsplanen og Rum for Liv Helhedsplanen. Styregruppen mødes fire gange årligt.

Styregruppen består af fire bestyrelsesmedlemmer fra Lejerbo København. Under behandling af *Aldersrogade – vores kvarter* deltager den boligsociale koordinator fra VIBO. Den boligsociale koordinator og Forretningsfører for Lejerbo København, servicere styregruppen.

Styregruppens ansvar og opgaver:

- godkende budgetter og tilse at disse overholdes
- levere ressourcer, beslutninger og mandat til helhedsplanens ledelse
- sikre helhedsplanens fremdrift og retning
- orienteres om status og evalueringer
- godkende eventuelle justeringer af indsatsen til godkendelse hos Landsbyggefonden
- godkende strategiplæg
- godkende kommissorium for følgegruppen
- kvalitetssikring og tilsyn
- kan indstille til bekymringshenvendelser
- konflikthåndtering, hvis der opstår konflikter mellem afdelingsbestyrelserne i helhedsplanen

Følgegruppe

Følgegruppen er en politisk høringspart. Helhedsplanens følgegruppe består af formændene fra Lejerbo, afd. 248-0+2 (Den Grønne Trekant) og VIBO, afd. 106 (Vognvænget). Lejerbo Københavns repræsentant er formand for Følgegruppen. Sekretariatslederen faciliterer Følgegruppen. Endvidere deltager den boligsociale koordinator fra VIBO som observatør. Følgegruppen mødes fire gange årligt.

Følgegruppens ansvar og opgaver:

- orienteres om helhedsplanens fremdrift – status og økonomi
- orienteres om evalueringer
- orienteres om milepæle
- inddrages i planlægning af den lokale indsats
- inddrages i kommunikationsplan
- bidrage til opbakning blandt beboerne
- sikre opbakning til samarbejdet
- kan indstille til justeringer og nye prioriteringer til beslutning af styregruppen

Boligsocialt Forum Nørrebro

Boligsocialt Forum Nørrebro består af ledende kommunale medarbejdere i Københavns Kommune og de boligsociale koordinatore fra boligorganisationerne på Nørrebro. Det boligsociale forum er et administrativt forum, der går på tværs af det boligsociale samarbejde på Nørrebro.

Under boligsocialt forum er der etableret praksisnetværk, hvor sekretariatslederen og helhedsplanens medarbejdere deltager efter emne og indhold. Boligsocialt forum administreres af Teknik- og Miljøforvaltningen, Københavns Kommune, der indkalder og afholder de kvartalsvise møder samt netværksmøderne på tværs af bydelen.

Projektgruppe

I forbindelse med afvikling af Servicebesøg i Den Grønne Trekant etableres der en arbejdsgruppe, hvor samarbejdet aftales og skrives ind i afdelingens årsplan. Lokalinspektører er projektleder, sekretariatsleder og varmemester indgår i projektgruppen. Samarbejdet omkring Fritidsjobindsatsen i forbindelse med Servicebesøg aftales også i projektgruppen.

Sekretariat

Indsatsen har projektsekretariat i beboerhuset i Den Grønne Trekant. Sekretariatet bemannes af en sekretariatsleder og tre boligsociale medarbejdere alle på fuld tid i hele helhedsplanens projektperiode. I den toårige periode med renovering i Vognvænget ansættes yderligere en boligsocial medarbejder i 15 timer ugentligt. Sekretariatslederen er daglig og faglig leder af de lokale boligsociale medarbejdere. Sekretariatslederen har det daglige ansvar for gennemførelse af helhedsplanen og ansvar for overholdes af budgettet. Sekretariatslederen skal sikre at alle indsatser og aktiviteter ligger indenfor rammerne af de overordnede målsætninger, som beskrevet i helhedsplanen.

Sekretariatslederens ansvarsområder:

- dagligt og fagligt ansvar for helhedsplanens gennemførelse
- daglig og faglig ledelse af de boligsociale medarbejdere
- sekretær for følgegruppen og faciliterer møderne
- sikrer det lokale samarbejde, kommunikation og koordination af den boligsociale indsats i samarbejde med lokalinspektøren i helhedsplanens løbetid
- planlægger og gennemfører helhedsplanens indsatsområder
- konkretiserer helhedsplanen og udarbejder milepæle
- foretager budgetstyring i samarbejde med Lejrbos administration
- løbende opfølgning på mål og drift

- kommunikation og information til relevante parter, herunder at informere om væsentlige forhold af betydning for helhedsplanens gennemførelse
- udarbejder statusrapporter, strategioplæg og evalueringer til Styregruppen
- deltager i relevante arbejdsgrupper under Boligsocialt Forum
- udarbejder årsplan for møder i Følgegruppen

De boligsociale medarbejders ansvarsområder relaterer sig til arbejdet med indsatsområderne og de respektive aktiviteter. Ansatte og frivillige refererer til Sekretariatslederen. Sekretariatslederen refererer til Lejerbo Københavns boligsociale koordinator.

Administration af den boligsociale helhedsplan

Lejerbo har det overordnede ansvar for, at de tildelte midler administreres i henhold til Landsbyggefondens retningslinjer. Der er indgået en samarbejdsaftale mellem Lejerbo København og VIBO.

Projektadministrators ansvar og opgaver:

- instruktionsbeføjelser i forhold til sekretariatslederen
- faglig ledelse, herunder HR-funktionen for samtlige boligsociale medarbejdere
- faglig sparring
- økonomistyring, herunder indberetninger til Landsbyggefonden
- sikre samarbejdsaftaler med Københavns Kommune
- kvartalsvise budgetopfølgninger til styregruppen
- kvartalsvise statusnotater til styregruppen på baggrund af skriftligt materiale fra sekretariatslederne
- sikre samarbejdet med Københavns Kommune
- sekretariatsledermøder på tværs af helhedsplanarbejdet, 2 gange månedligt
- konferencer og seminarer
- sekretærfunktion for Styregruppen

Lejerbo har personaleansvar for de boligsociale medarbejdere. Således er det Lejerbo, der i samarbejde med Sekretariatet, foretager ansættelser og afskedigelser i helhedsplanen. Dog inddrages Styregruppen i forhold til ansættelse og afskedigelse af Sekretariatslederen.

Det er Lejerbos ansvar at videreformidle information fra Landsbyggefonden og Københavns Kommune i relation til Sekretariatet og Styregruppen. Ligeledes er det Lejerbos ansvar at retningslinjerne for indberetning, evalueringer m.v. til henholdsvis Københavns Kommune og Landsbyggefonden.

6.2 Evaluering

Den boligsociale indsats deltager i relevante lokale netværk, herunder de praksisnetværk, der etableres under Københavns Kommunes Boligsociale Forum.

Den boligsociale indsats evalueres årligt i Styregruppen. Herudover indgår helhedsplanen i Københavns Kommunes årlige evalueringer af samarbejdet omkring de områdebaserede indsatser, ligesom helhedsplanen indgår i Landsbyggefondens evalueringer

Ultimo 2017 gennemføres en intern beboerundersøgelse, der følger op på "Naboskabsundersøgelse for Haraldsgadekvarteret" fra 2009, samt beboerundersøgelser foretaget i "Den Boligsociale Helhedsplan for Aldersrogadekvarteret" medio 2012 og ultimo 2013.

Budget for boligsocial helhedsplan

Boligområde/projekt navn

Aldersrogadekvarteret

Journal nr.:

Jnr: 100805

		Udgifter pr. år					Samlede udgifter	Finansiering								
LBF/CFBU		2014	2015	2016	2017	2018		Landsbyggefonden	medfinansiering - boligorganisation	evt. anden finansiering.	medfinansiering - kommunen					
Projektorganisation																
Løn sekretariatsleder 37 timer	1. Projektlederløn esk. Pension, arbejdsmarkedsbidrag mv.	490.466	463.286	481.817	499.142	0	1.934.711	1.678.422	256.289							
Pension etc. sekretariatsleder	3. Pension, arbejdsmarkedsbidrag mv. Projektleder	122.616	115.821	120.454	124.786	0	483.677	483.677								
Administrationsbidrag Lejerto	6. Administrativ bistand fra boligorg.	231.608	231.607	231.607	231.607	0	926.429	926.429								
Boligsocial koordinator løn	7. Konsulentbistand fra boligorg.	0	0	0	0	0	0									
Husleje Den Grønne Trekant	10. Lokalleje	100.000	100.000	100.000	100.000	0	400.000		400.000							
Husleje Vognvænget	10. Lokalleje	13.000	13.000	13.000	13.000	0	52.000		52.000							
Kontorhold, møder, IT, etablering mv.	13. Andet	100.000	75.000	73.000	73.079	0	321.079	321.079								
Supervision, kurser, efteruddannelse mv.	5. Kurser, efteruddannelse mv.	57.000	57.000	62.000	67.000	0	243.000	243.000								
Revision	12. Revision	5.250	5.250	5.250	5.250	0	21.000	21.000								
Administrationsbidrag Københavns Kommune	8. Ekstern bistand	63.334	63.333	63.333	63.333	0	253.333				253.333					
I alt		1.183.274	1.124.297	1.150.461	1.177.197	0	4.635.229	3.673.607	708.289	0	253.333					
1. Børn, unge og familie																
Løn foreningsguide/koordinator 10 timer (studentermiddhjælp)		101.615	96.549	100.411	104.048	0	402.623	362.361	40.262							
Løn medarbejdere Aktiv fritid 25 timer		319.745	302.130	314.215	325.519	0	1.261.609	1.135.448	126.161							
Løn medarbejdere familier 30 timer		383.694	362.556	377.058	390.623	0	1.513.931	1.362.538	151.393							
Frikøb sundhedsplejersker 15 timer		225.000	225.000	225.000	225.000	0	900.000	200.000								
Aktivitetstilbud Aktiv fritid		90.000	90.000	90.000	90.000	0	360.000	290.000	70.000							
Aktivitetstilbud Sundhedsplejerskvindegruppe		10.000	10.000	10.000	10.000	0	40.000	29.849	10.151							
Aktivitetstilbud Forældrenetværk, inkl. tolk		95.000	95.000	95.000	100.000	0	385.000	315.000	70.000							
Aktiv fritid	4. Introduktion til foreningslivet	41%	502.272	41%	484.306	41%	496.790	41%	510.528							
Sundhedsplejerskvindegruppe	2. Forældre og læring/inddragelse	24%	294.013	25%	295.309	24%	290.804	24%	298.846							
Forældrenetværk	2. Forældre og læring/inddragelse	34%	416.518	33%	389.808	34%	411.973	34%	423.365							
Brobygning og rådgivning	10. Vejledningstilbud	1%	12.251	1%	11.812	1%	12.117	1%	12.452							
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0							
I alt		100%	1.225.054	100%	1.181.235	100%	1.211.684	100%	1.245.190	0%	0	4.863.163	3.695.196	467.967	0	700.000
2. Uddannelse, beskæftigelse og erhverv																
Løn til unge ansat i fritidsjob i afdelingerne		84.637	84.637	89.513	89.513	0	348.300	300.000	48.300							
Frikøb fritidsjobkonsulent 7 timer		105.000	105.000	105.000	105.000	0	420.000	223.333								
Medarbejder fritidsjob og uddannelse 20 timer		255.796	241.704	251.372	260.415	0	1.009.287	908.358	100.929							
Frikøb UU-vejleder 7 timer		105.000	105.000	105.000	105.000	0	420.000	223.333								
Aktivitetstilbud uddannelse og vejledning		27.000	27.000	28.000	30.000	0	112.000	100.000	12.000							
Uddannelse og vejledning	5. Vejledning om ungdomsuddannelser	34%	196.327	34%	191.536	34%	196.821	34%	200.576							
Fritidsjob i og uden for afdelingen	6. Fritidsjobvejledning	66%	381.106	66%	371.805	66%	382.064	66%	389.352							
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0							
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0							
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0							
I alt		100%	577.433	100%	563.341	100%	578.885	100%	589.928	0%	0	2.309.587	1.755.024	161.229	0	393.334
3. Beboernetværk, inddragelse og demokrati																
Løn medarbejdere 35 timer		447.643	422.981	439.900	455.727	0	1.766.251	1.589.626	176.625							
Servicebesøg og velkomstmøder		10.000	15.000	5.000	15.000	0	45.000		45.000							
Medarbejder renovering Vognvænget 15 timer over		191.847	181.278	0	0	0	373.125	335.813	37.312							
Aktivitetstilbud renovering Vognvænget over 2 år		40.000	40.000	0	0	0	80.000		80.000							
Kurser for frivillige		50.000	55.000	55.000	60.000	0	220.000		220.000							
Aktivitetstilbud Naboskab og frivillighed		100.000	100.000	110.000	120.000	0	430.000		430.000							
Bo-miljø, Den Grønne Trekant	14. Andet	28%	235.057	28%	227.993	37%	225.663	37%	240.769							
Renoveringssamarbejde Vognvænget	4. Vejledning og aktiviteter der understøtter boligrenovering	28%	235.057	27%	219.850	0%	0	0%	0							
Naboskab og frivillighed	8. Frivillige beboere	44%	369.376	45%	366.417	63%	384.237	63%	409.958							
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0							
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0							
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0							

I alt		100%	839.490	100%	814.259	100%	609.900	100%	650.727	0%	0	2.914.376	1.925.439	988.937	0	0
4. Sundhed																
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
I alt		0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0	0	0	0	0
5. Udsatte grupper																
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
I alt		0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0	0	0	0	0
6. Kultur og fritid																
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
I alt		0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0	0	0	0	0
7. Image og kommunikation																
Aktivitetssmidler Image (Note 2)			40.000		0		40.000		0		0	80.000	60.000	20.000		
Nyhedsbreve og infomateriale			40.000		40.000		40.000		40.000		0	160.000	100.000	60.000		
Beboerinformation og image	1. Medarbejderdrevne informationstiltag	100%	80.000	100%	40.000	100%	80.000	100%	40.000	0%	0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
	(Vælg aktivitet)		0		0		0		0		0					
I alt		100%	80.000	100%	40.000	100%	80.000	100%	40.000	0%	0	240.000	160.000	80.000	0	0
Lokal evaluering																
Lokal evaluering			0		0		0		50.000		0	50.000	50.000	0		
I alt			0		0		0		50.000		0	50.000	50.000	0	0	0
Total			3.905.251		3.723.132		3.630.930		3.753.042		0	15.012.355	11.259.266	2.406.422	0	1.346.667

Note 1: Supervision, kurser og efteruddannelse omfatter helhedsplanens 4,5 medarbejdere i 2 år og 4 medarbejdere i 2 år
Note 2: Medarbejdertimer til Image og kommunikation er allokateret til de aktiviteter, der skal kommunikeres om. Derfor er der ikke afsat medarbejdertimer til indsatsområdet

Balance _____ 0

Medfinansierings % _____ 25